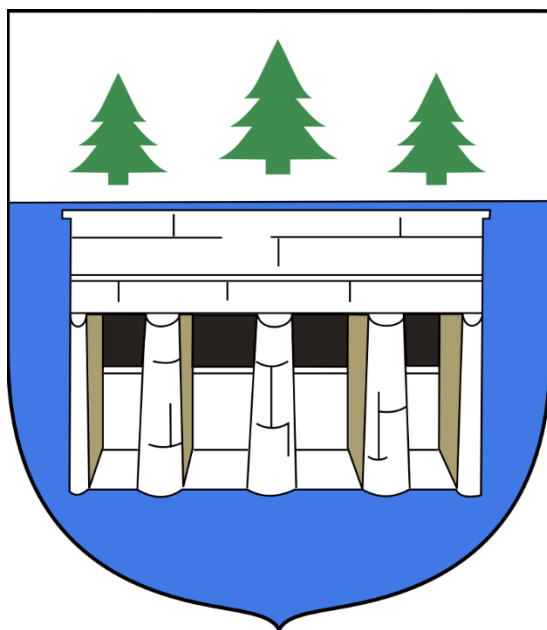

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brody do 2030r.

Wrzesień, 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji	7
1.1 Logika prac nad programem.....	7
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	10
1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu	12
1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej	12
1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR	15
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy	17
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	23
3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji	23
3.2. Diagnoza zjawisk społecznych	23
3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych.....	29
3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych.....	33
3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	40
3.6. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały	48
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji	53
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	54
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	56
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	56
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	72
7. Opis podejścia zintegrowanego.....	78
8. Szacunkowy budżet Programu	83
9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu	86
9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	86
9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem	88
9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność.....	90
9.4. Harmonogram wdrażania GPR	91
10. Ocena i monitorowania Programu	93
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu.....	93
10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji.....	96
11. Wpływ Programu na lokalne regulacje.....	97
Spis tabel	98
Spis map	98

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody do 2030 r.” (GPR) to dokument stworzony zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania zdegradowanych obszarów z kryzysu. Obejmuje on zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie i realizowany przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji, opierając się na gminnym programie rewitalizacji.

Społeczny wymiar rewitalizacji i skoncentrowane działania

Rewitalizacja ma przede wszystkim **charakter społeczny**. Jej nadrzędnym celem jest **poprawa jakości życia i aktywna pomoc** mieszkańcom tych części gminy Brody, które znajdują się w trudnym położeniu. W odróżnieniu od innych dokumentów strategicznych, GPR koncentruje swoje postanowienia na **wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji)**. Dzięki temu możliwe jest **maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych** w celu poprawy sytuacji na konkretnym obszarze objętym programem.

Gminny Program Rewitalizacji: kierunki, cele i zarządzanie

Gminny Program Rewitalizacji to kluczowy, ramowy dokument integrujący przedsięwzięcia z zakresu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego i technicznego. Jego opracowanie poprzedziła szczegółowa diagnoza, która wyznaczyła obszary zdegradowane i rewitalizacji, uwzględniając ich problemy, potrzeby oraz potencjał rozwojowy. GPR przyjmuje podejście zintegrowane, definiuje listę konkretnych projektów rewitalizacyjnych i określa sposób zarządzania całym procesem.

Rewitalizacja z udziałem interesariuszy

W trakcie prac nad GPR położono szczególny nacisk na szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Zgodnie z ustawą, **rewitalizacja to proces realizowany dla mieszkańców i wspólnie z nimi**. Interesariuszami są wszystkie osoby i podmioty zainteresowane współtworzeniem i realizacją zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR zapewniono zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Kompleksowa analiza i kontynuacja działań

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie metod ilościowych i jakościowych w pozyskiwaniu i analizie danych gwarantuje, że interwencja rewitalizacyjna będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy użyciu narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów.

W poprzednich latach realizowano „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023”, przyjęty uchwałą nr XIII/100/17 Rady Gminy Brody z dnia 29 grudnia 2017r, a także liczne działania zgodne z ustawą o rewitalizacji, takie jak:

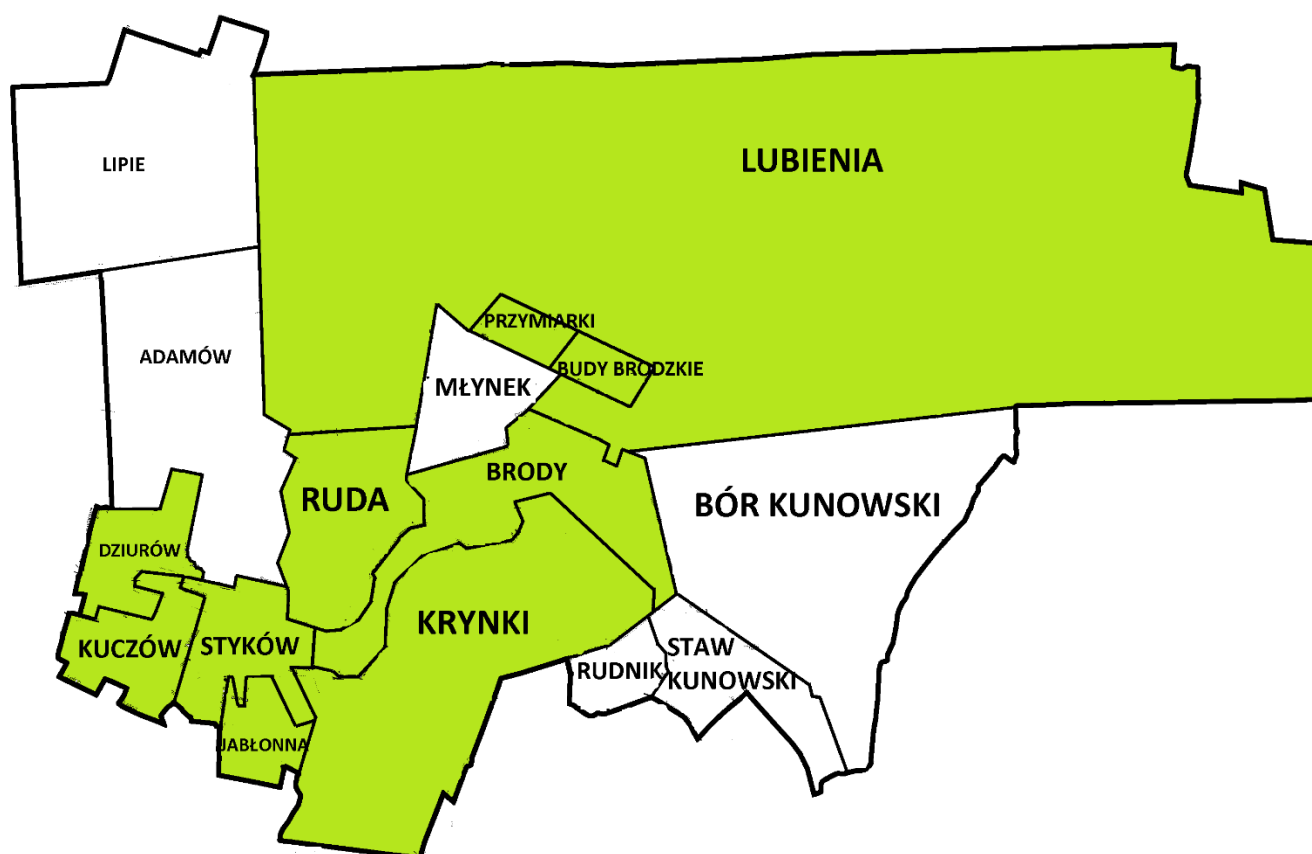
- aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie dla seniorów,
- poprawa infrastruktury społecznej,
- modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Wizja, która przyświecała poprzedniemu programowi rewitalizacji, zakładała rozwój obszaru gminy Brody zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W dokumencie określono następujące cele rewitalizacji:

- SPOŁECZNY: Wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy
- GOSPODARCZY: Ożywienie gospodarcze
- PRZESTRZENNY: Rozwój turystyki poprzez dostosowanie i przekształcenie aktualnej bazy turystyczno – rekreacyjnej do nowych funkcji

W poprzednim dokumencie jako obszar rewitalizacji wyznaczono następujące sołectwa: **Brody, Dziurów, Krynki, Kuczków, Ruda, Styków**.

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminy Brody w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023”

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023

Najważniejszymi projektami realizującymi wizję ujętą w programie rewitalizacji były przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 m.in.:

- Rozwój potencjału endogenicznego poprzez wykorzystanie walorów turystycznych Zalewu Brodzkiego usytuowanego w Dolinie Kamiennej, wartość projektu: 12 806 027,12 zł w tym dofinansowanie z UE: 5 641 105,52 zł. Głównym celem projektu było wykorzystanie potencjałów endogenicznych na terenie gminy Brody. Projekt polegał na:
 - Remoncie schodów zewnętrznych oraz adaptacja pomieszczeń „Walcowni Pudlingarni” w celu utworzenia izby pamięci;
 - Budowie campingu;
 - Budowie parkingu przy „oczku wodnym” w Brodach;
 - Budowie monitoringu zewnętrznego;
 - Budowie pola namiotowego o powierzchni 650m²;
 - Budowie placu zabaw o powierzchni 800m²;
 - Budowie pasażu widokowego przy ul. Panoramicznej w m. Ruda;
 - Budowie dwóch parkingów przy ul. Panoramicznej w Stykowie;
 - Budowie parkingu przy wiacie wypoczynkowej przy ul. Panoramicznej w Rudzie;
 - Budowie parkingu przy placu zabaw i tarasie widokowym w m. Ruda;
 - Budowie chodnika, ścieżki do biegania dwóch ścieżek rowerowych nad Zalewem;

- Budowie parku linowego;
 - Adaptacji pomieszczeń w celu utworzenia schroniska w budynku Publicznego Gimnazjum w Rudzie;
 - Budowie pomostu na palach wraz z barierkami w m. Styków.
- Zwiększenie aktywności fizycznej uczniów oraz poszerzenie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w Gminie Brody. Celem projektu było budowanie i rozwinięcie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw a także ukierunkowanie zainteresowań 130 uczniów (63DZ, 67CH) z klas IV-VII Szkół Podstawowych, które prowadzi Gmina Brody, ze szczególnym uwzględnieniem 31 uczniów (17DZ, 16CH) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w okresie I 2018-XII 2018 poprzez organizowanie pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć dodatkowych, doradztwa edukacyjno-zawodowego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prowadzonych z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania i nowoczesnych narzędzi edukacyjnych (TIK) oraz e-podręczników (oprac. ze środków EFS, które zostały dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN), z uwzględnieniem równych szans dla DZ i CH.

Wyżej wymienione projekty były zgodne z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie oraz jej celami. Zadaniem inwestycji było ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne obszaru rewitalizacji. Projekty odpowiadały na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

- gospodarczej - rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,
- funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej, zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- środowiskowej – poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystywanie energii,

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Urzędu Gminy, gminnych instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad GPR-em i zostaną one wykorzystane we wdrażaniu założeń Programu. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych przed jakimi staje cała gmina. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia wynikające np. z depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brody do 2030r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć uwzględniających potrzeby mieszkańców oraz aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływać na zidentyfikowany obszar rewitalizacji.

1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała nr VIII/66/25 Rady Gminy Brody z dn. 27czerwca 2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brody do 2030 r.* Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Brody, w oparciu o którą w dniu 30 maja 2025r podjęto uchwałę nr VI/52/25 Rady Gminy w Brodach w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Brody.

Obszar rewitalizacji: definicja i wyznaczenie

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **obszar rewitalizacji** to teren dotknięty kryzysem, wynikającym z koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak **ubóstwo, bezrobocie czy wysoki odsetek osób ze szczególnymi potrzebami**. Dodatkowo, na takim obszarze występują deficyty w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszar rewitalizacji musi mieć **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, a jego powierzchnia nie może przekraczać **20% powierzchni gminy**, zaś liczba mieszkańców **30% jej ogólnej populacji**.

W Gminie Brody, diagnoza pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w oparciu o **obiektywne i mierzalne wskaźniki**, które umożliwiły analizę negatywnych zjawisk. Analizy te doprowadziły do wyboru **Sołectwa Brody** jako obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar zajmuje **6,57 km², co stanowi 4,07 % powierzchni gminy**, i jest zamieszkiwany przez **1614 osób, czyli 15,87% wszystkich mieszkańców gminy Brody**

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy

Liczba mieszkańców sołectwa Brody na 31.12.2024r.	1614
Liczba mieszkańców Gminy Brody na 31.12.2024r.	10170
Procent mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	15,87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Brodach

Kryteria wyboru obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji wyznaczono na podstawie następujących, kluczowych przesłanek:

1. **Wysokie natężenie negatywnych zjawisk:** zidentyfikowano znaczące problemy w sferze społecznej (takie jak bezrobocie, niekorzystna sytuacja demograficzna, duża liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach), a także w sferach gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej.
2. **Strategiczne znaczenie dla rozwoju gminy:** obszar sołectwa jest kluczowy dla ogólnego rozwoju całej gminy Brody.
3. **Akceptacja społeczna i władz:** wybór obszaru uzyskał pełną akceptację zarówno władz lokalnych, jak i mieszkańców.

Wyznaczone granice obszaru rewitalizacji, obejmujące obszar sołectwa brody, gwarantują **ciągłość działań rewitalizacyjnych**. Wcześniejszy Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy brody na lata 2017-2023 (przyjęty w 2017 r.) również obejmował sołectwo Brody.

W procesie tworzenia GPR zastosowano **różnorodne metody gromadzenia i analizy informacji**, które miały bezpośredni wpływ na ostateczny kształt dokumentu. Oprócz analiz wskaźnikowych, przeprowadzono **rozbudowane konsultacje społeczne**. Ich celem było pozyskanie opinii mieszkańców, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup, lokalnego biznesu, Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych, a także innych instytucji publicznych.

Od początku prac nad GPR uznano, że kluczem do sukcesu jest zarówno **przeanalizowanie dotychczasowych doświadczeń** związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Brodach, jak i **otwartość na nowe propozycje** zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązano z ustaleniami dokumentów planistycznych obowiązujących na poziomie gminnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Zgodnie z przyjętymi założeniami, osiągnięcie celów rewitalizacji będzie możliwe wyłącznie poprzez zaplanowanie i realizację **zestawu różnorodnych przedsięwzięć** o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Brody

Mapa w skali 1:5000

Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji - sołectwo Brody

Legenda:

- Obszar zdegradowany
- Obszar rewitalizacji

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

W latach 2016-2024 Gmina Brody przeszła znaczącą transformację, dzięki konsekwentnej realizacji **Lokalnego Programu Rewitalizacji**. Ten ambitny program, w pełni zgodny z duchem **ustawy o rewitalizacji**, koncentrował się na **holistycznym podejściu** do poprawy warunków życia mieszkańców i ożywienia lokalnej społeczności.

Program rewitalizacji wyróżniał się kompleksowością i **partycypacyjnym podejściem**, co oznacza, że jego założenia i konkretne działania były projektowane we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami. Dzięki temu, wdrożone projekty nie tylko odpowiadały na rzeczywiste potrzeby, ale również sprzyjały budowaniu poczucia wspólnoty i odpowiedzialności za rozwój miasta.

Kluczowe obszary interwencji obejmowały szerokie spektrum działań, mających na celu wszechstronną poprawę jakości życia. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują:

- **Wsparcie społeczno-gospodarcze:** Realizowano przedsięwzięcia mające na celu aktywizację osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmowało to m.in. organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy, co przekładało się na ich większą samodzielność i integrację.
- **Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej:** Tworzono i modernizowano wielofunkcyjne przestrzenie publiczne, które stały się centrami aktywności społecznej, rekreacji i integracji. Te miejsca służyły budowaniu relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców, zarówno z obszaru rewitalizacji, jak i spoza niego.
- **Wzbogacenie życia kulturalnego:** Rozszerzono ofertę kulturalną na terenie Gminy Brody. Gminne instytucje aktywnie tworzyły propozycje spędzania czasu wolnego, co stanowiło ważne narzędzie integracji i promocji lokalnej tożsamości.
- **Zwiększenie bezpieczeństwa:** Podjęto działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa ciągów pieszych, co przyczyniło się do zwiększenia komfortu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- **Modernizacja energetyczna i usprawnienie służby zdrowia:** Inwestowano w poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Ponadto usprawniono dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, co bezpośrednio przełożyło się na poprawę warunków życia mieszkańców.

Skuteczność tych działań, oparta na **ciągłym monitoringu** prowadzonym przez Urząd Gminy w Brodach, jest widoczna m.in. w ulepszonej **infrastrukturze edukacyjnej** oraz wzroście **aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców**. Zaangażowanie społeczności i kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów sprawiły, że Brody stał się przykładem udanej rewitalizacji, ukierunkowanej na realną poprawę jakości życia mieszkańców.

W ostatnich latach zrealizowano szereg projektów mających ożywić teren miejscowości Brody oraz inwestycji, które mają i będą mieć wpływ na obszar rewitalizacji:

Inwestycje drogowe

- **Przebudowa dróg:** w Brodach, Lipiu i Krynkach, w ramach których wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe, chodniki z kostki brukowej oraz oświetlenie uliczne. Inwestycje te objęły m.in. ulice: Apteczną w Krynkach, Słoneczną w Lipiu i Staszica w Brodach.

- **Modernizacja wiaduktu w Rudzie:** Ruszyła modernizacja wiaduktu na ul. Wspólnej w Rudzie, która ma kluczowe znaczenie dla komunikacji w regionie.
- **Budowa dróg i chodników:** Wiele projektów skupiało się na budowie nowych dróg i chodników, a także usprawnieniu odwodnienia, co jest istotne dla zapobiegania podtopieniom.

Inwestycje w oświacie i zieloną energię

Gmina Brody pozyskała znaczne środki zewnętrzne na modernizację budynków użyteczności publicznej, w tym placówek oświatowych.

- **Termomodernizacja szkół:** Planuje się przeprowadzić dużą, dofinansowaną w 85%, inwestycję, która obejmuje termomodernizację budynków szkolnych m.in. w Brodach, Adamowie, Dziurowie, Rudzie i Stawie Kunowskim. Modernizację przeszedł także budynek Urzędu Gminy.
- **Magazyny energii:** Gmina przystąpiła do partnerstwa z innymi samorządami w celu montażu magazynów energii do istniejących instalacji fotowoltaicznych. W ramach projektu na terenie gminy Brody zostaną zamontowane 22 magazyny energii, które mają zwiększyć niezależność energetyczną mieszkańców.

W ostatnich latach gmina Brody skupiła się również na rozwoju infrastruktury społecznej i turystycznej.

- **Centrum Turystyczne nad Zalewem Brodzkim:** Rozbudowano atrakcje turystyczne nad Zalewem Brodzkim, tworząc miejsce idealne do rekreacji i wypoczynku.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy:** W Krynkach powstaje nowy Środowiskowy Dom Samopomocy, który zapewni 41 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z autyzmem i zaburzeniami psychicznymi. Będą z niego korzystać również osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji.
- **Izba Tradycji i Dziedzictwa Kulturowego:** W zabytkowym budynku w Brodach, koło urzędu gminy, utworzono izbę, która promuje lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne.

1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu

1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej

Konsultacje społeczne

Podziel się pomysłem i buduj razem z nami!

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji jak również wcześniejszy etap wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, charakteryzowały się **szerokim i transparentnym zaangażowaniem partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów pozarządowych**. Aktywnie włączano przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, organizacji ekologicznych, grup zajmujących się włączeniem społecznym, prawami podstawowymi, osobami z niepełnosprawnościami oraz równością płci i niedyskryminacją.

Transparentna komunikacja i współpraca

Proces wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, a także prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR), były prowadzone z pełną transparentnością i otwartością na dialog z mieszkańcami. W celu skutecznej współpracy z interesariuszami oraz aktywnego włączania społeczności Gminy Brody w prace nad GPR, wykorzystano różnorodne platformy i kanały komunikacji. Do najważniejszych z nich należały:

- **Strona internetowa Gminy Brody** – utworzono specjalną, dedykowaną zakładkę informacyjną dostępną pod adresem: <https://bip.brody.info.pl/gminny-program-rewitalizacji-dla-gminy-brody-na-lata-2025-2030.html>

- **Plakaty informujące o procesie rewitalizacji** – rozmieszczone na terenie całej gminy, informowały mieszkańców o przebiegu i etapach procesu rewitalizacji

Formy konsultacji społecznych

W celu zebrania jak najszerszej perspektywy i opinii, zorganizowano **liczne wydarzenia konsultacyjne** skierowane do mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji. Wśród kluczowych inicjatyw znalazły się:

- **Na etapie wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji**
 - **Otwarte spotkanie konsultacyjne** dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, które stanowiło platformę do bezpośredniej wymiany poglądów.
 - **Spacer studyjny** po obszarze rewitalizacji, umożliwiający wspólne zidentyfikowanie problemów i potencjału terenu.
- **Na etapie prac nad GPR:**
 - **Wywiady grupowe** z kluczowymi interesariuszami, w tym przedstawicielami Urzędu Gminy w Brodach, lokalnych organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców działających na terenie sołectwa (zorganizowano spotkania w dniach 13 sierpnia 2025r., 20 sierpnia 2025r.),
 - **Konsultacje społeczne** projektu Gminnego Programu Rewitalizacji w dniach 18 lipca 2025r. do 25 sierpnia 2025r. (zarządzenie nr 117/2025 Wójta Gminy Brody z 18 lipca 2025r.) – możliwość zgłaszania uwag pisemnych oraz ustnych do protokołu,
 - **Deбата** zorganizowana w dniu 7 sierpnia 2025r. podczas której wspólnie wypracowywano kierunki działań i charakter przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zapewniając ich dopasowanie do realnych potrzeb,
 - **Nabór fiszek przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, który umożliwił zgłaszanie konkretnych pomysłów i projektów przez samych mieszkańców i lokalne podmioty.

Dzięki tak kompleksowemu podejściu, Program Rewitalizacji Gminy Brody stał się **autentycznym odzwierciedleniem potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności**, gwarantując jego efektywną realizację.

The screenshot shows the official website of Gmina Brody. The header includes the Gmina Brody logo, navigation menu (Strona główna, Aktualności, Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy w Brodach w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Brody, POPRZEDNI, NASTĘPNY), and a search bar. The main content area features a large announcement titled "Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy w Brodach w sprawie: wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Brody." Below the title, there is a date "23-04-2025" and a link to the full text. The announcement text states that on the basis of the Resolution of the Brody Town Council No. 67 from April 22, 2025, regarding the public consultation of the project of the Brody Town Council resolution on the designation of the degraded area and the area for revitalization, the Brody Town Council is announcing the public consultation. It also mentions that the materials are available as attachments to the resolution. At the bottom, there are two footnotes: 1) project of the Brody Town Council resolution on the designation of the degraded area and the area for revitalization for the Brody Town Council with the justification -zał. nr 1 do Zarządzenia, 2) map showing the boundaries of the degraded area/revitalization -zał. nr 2 do Zarządzenia. On the right side of the page, there is a section titled "Pozostałe aktualności" (Other news) with a date "22-04-2025" and a thumbnail image of a child, with the title "Adamów - opieka nad małymi dziećmi".

Udział interesariuszy w procesie rewitalizacji miał kluczowe znaczenie dla kształtu **Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)**. Ich sugestie i potrzeby zostały uwzględnione zarówno w **diagnozie**

problemów, jak i w określaniu celów, kierunków działań oraz konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Główne postulaty dotyczyły:

- **integracji społecznej:** realizacji kompleksowych działań wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- **estetyki i przestrzeni publicznych:** poprawy wyglądu i zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- **infrastruktury i usług:** modernizacji, zwiększenia dostępności oraz tworzenia nowej infrastruktury, co miało na celu stałe rozwijanie oferty usług publicznych (kulturowych, społecznych, rekreacyjnych itp.) na obszarze rewitalizacji.

The poster is for a public debate in Gmina Brody. It features a blue background with a yellow speech bubble and a yellow footer. The Gmina Brody logo is in the top left. The main title is 'DEBATA SPOŁECZNA' in large white letters. Below it, the topic is 'na temat: Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brody do 2030 roku'. The date and time are '7 SIERPNIA, GODZ. 17:00' and the location is 'SALA KONFERENCYJNA URZĘDU GMINY BRODY'. A photo of Ernest Kumek, the Mayor, is in the bottom left. A quote from him is in the bottom right.

GMINA BRODY

**PRZYJDŹ,
TWÓJ GŁOS
MA ZNACZENIE!**

**DEBATA
SPOŁECZNA**

na temat:
**Gminnego Programu Rewitalizacji
Gminy Brody do 2030 roku**

7 SIERPNIA, GODZ. 17:00
SALA KONFERENCYJNA
URZĘDU GMINY BRODY

“Zachęcam do aktywnego udziału, zadawania pytań oraz dzielenia się pomysłami i uwagami dotyczącymi kierunku rozwoju naszej gminy” - Ernest Kumek, Wójt Gminy Brody

1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR

Partycypacja społeczna, która była fundamentem przy tworzeniu programu rewitalizacji, pozostanie **kluczową zasadą i ciągłą praktyką** również podczas wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z przyjętym systemem zarządzania, obejmującym zasady współpracy ze społecznym i gospodarczym otoczeniem, przewiduje się **stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji** o podejmowanych i planowanych działaniach. Głównym narzędziem komunikacji będzie **dedykowana podstrona** poświęcona procesowi rewitalizacji.

Zwiększanie zaangażowania w rewitalizację: rola Komitetu Rewitalizacji

Informowanie o procesie rewitalizacji ma na celu **zapewnienie mieszkańcom realnego wpływu** na realizację przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Kluczową platformą dla zaangażowania interesariuszy będzie **Komitet Rewitalizacji**. Będzie on służyć jako forum współpracy i dialogu między mieszkańcami, lokalnymi podmiotami a organami Gminy Brody odpowiedzialnymi za koordynację procesu rewitalizacji. Komitet będzie opiniować kluczowe etapy, takie jak ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projekty nowych programów czy ich zmian.

CZYM JEST KOMITET REWITALIZACJI?

Komitet rewitalizacji

jest miejscem współpracy mieszkańców z Urzędem Gminy w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji a także pełni funkcje opiniodawczo – doradczą dla Wójta Gminy

Podstawą powołania Komitetu jest Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Kadencja Komitetu trwa 3 lata od pierwszego posiedzenia

Skład Komitetu

mieszkańcy obszaru rewitalizacji
organizacje pozarządowe
przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizacji
przedsiębiorcy
przedstawiciele instytucji publicznych

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, przeprowadzana co najmniej raz w trakcie wdrażania Programu, będzie kluczowym narzędziem **angażowania interesariuszy w ewaluację efektów rewitalizacji**.

Dodatkowo, w ramach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się działania mające na celu **zwiększenie aktywności społecznej**. Obejmują one m.in. organizację **cyklicznych wydarzeń**, takich jak spacer i spotkania z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Dzięki nim możliwe będzie bieżące **monitorowanie postępów GPR** oraz weryfikacja, czy jego założenia odpowiadają **aktualnym potrzebom, barierom i potencjałom** występującym na rewitalizowanym obszarze.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2) ustawy o rewitalizacji, w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) należy zawrzeć opis powiązań tego dokumentu z innymi strategicznymi opracowaniami gminy, takimi jak strategia rozwoju, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (mpzp), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategia rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na złożoność procesu rewitalizacji, który wpływa na realizację różnych polityk publicznych na poziomie gminy, w tym miejscu warto również przeanalizować i uwzględnić powiązania GPR z innymi dokumentami strategicznymi gminy, co zapewnia spójność i efektywność działań rewitalizacyjnych. Takie powiązania są nie tylko wymogiem formalnym, ale także podstawą do prowadzenia zrównoważonego rozwoju gminy, umożliwiając integrację działań rewitalizacyjnych z planowaniem przestrzennym oraz polityką społeczną i gospodarczą

Strategia Rozwoju Gminy Brody na lata 2025-2030

Gmina Brody jest w trakcie opracowywania dokumentu. W dniu 28 marca 2025r Rada Gminy w Brodach pojęła uchwałę nr VI/41/25 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Brody na lata 2025-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Brody, w tym trybu konsultacji. Gminny Program Rewitalizacji będzie spójny ze Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPRze przyczynią się do osiągnięcia celów planowanych do wyznaczenia w Strategii

W konsekwencji powyższego, cele GPR będą wpisywać się także w realizację działań priorytetowych ujętych w Strategii dotyczących np. aktywizacji i angażowania społeczności lokalnych w życie/ funkcjonowanie i rozwój gminy Brody, a także stworzenia centralnej – spójnej i urzędzonej – przestrzeni publicznej na terenie centralnej miejscowości gminnej. W tym zakresie zatem, należy stwierdzić, że postanowienia GPR uszczegóławiają zapisy Strategii w zakresie projektów rewitalizacyjnych oraz tworzą ramy operacyjne do realizacji kierunków interwencji wynikających ze Strategii.

Strategia Terytorialna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy do roku 2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brody do 2030r. jest spójny ze *Strategią Terytorialna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy do roku 2030* przyjętej uchwałą nr VII/58/24 Rady Miejskiej w Brody z dnia 25 października 2024 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanej „Strategii Terytorialnej Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Północy do roku 2030 na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie celów, a także przyporządkowanych działań i zadań. Cele wymienione w Strategii, które są spójne z celami ujętymi w GPR to:

- Cel strategiczny 1. Wysokiej jakości usługi społeczne
- Cel strategiczny 2. Rozwój cyfryzacji oraz konkurencyjności i innowacyjności gospodarki
- Cel strategiczny 3. Zwiększony poziom atrakcyjności turystycznej MOF Miasta Północy

- Cel strategiczny 4. Zapewniona wysoka jakość środowiska dla obecnych mieszkańców i przyszłych pokoleń.

Cele ujęte w GPR wpisują się w realizację celów wymienionych w Strategii Ponadlokalnej.

Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej Gminy Brody należą:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brody [uchwała nr XVI/107/21 Rady Gminy w Brodach z dnia 23 grudnia 2021r. r.]¹
- Plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody dla miejscowości Brody – obszar A [uchwała nr XII/112/19 Rady Gminy w Brodach z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody dla miejscowości Brody - obszar "A"]², Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego część gminy Brody [uchwała nr X/81/2009 Rady Gminy Brody z dnia 27 listopada 2009r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część gminy Brody ³.

Realizacja przedstawionych przedsięwzięć nastąpi zgodnie z wytycznymi Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, zapewniając odpowiednie ukształtowanie przestrzeni funkcjonalno-przestrzennej.

Zgodnie ze Studium głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy Brody jest osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego i stabilnego rozwoju, zaspokajającego bieżące potrzeby mieszkańców. W dokumencie wskazano stepujące cele strategiczne:

- CEL I: Wzrost atrakcyjności Gminy Brody jako miejsce zamieszkania
- CEL II: Wzrost atrakcyjności turystycznej u rekreacyjnej Gminy Brody
- CEL III: Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Brody

Powyższe cele strategiczne zostaną osiągnięte poprzez realizację następujących celi operacyjnych:

- Rozbudowę i modernizację komunalnej infrastruktury technicznej,
- Rozbudowę i modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej,
- Rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego,
- Poszerzenie oferty oświatowej i edukacyjnej,
- Poprawę wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy,
- Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej,
- Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw,
- Poprawa ładu przestrzennego gminy,
- Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej gminy,
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego,
- Osiągnięcie wysokiej jakości usług zdrowotnych.

¹ <https://bip.brody.info.pl/sesja-nr-xvi-z-dnia-23122021r.html?>

² <https://bip.brody.info.pl/sesja-nr-xii-z-dnia-30122019r.html?>

³ <https://archbip.brody.info.pl/component/jdownloads/viewdownload/17-2009/127-sesja-x-2009-11-27.html>

W *Studium zagospodarowania* wskazano podstawowe kierunki polityki przestrzennej dla obszaru objętego GPR, które pozwalają na określenie jego rangi w strukturze gminy. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar koncentracji usług społecznych, który uznano za kluczowe dla polityki przestrzennej gminy. Kierunki polityki przestrzennej przyjęte w Studium dla obszaru objętego GPR – np. w zakresie planowanego przeznaczenia terenów na realizację i utrzymanie zabudowy umożliwiającej rozwijanie usług społecznych, czy też w odniesieniu do usług sportu i rekreacji oraz obszarów aktywności gospodarczej – nie stoją w sprzeczności z jego zapisami. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie natomiast wspierać realizację Studium m.in. poprzez działania zmierzające do poprawy dostępności usług oraz poprawy jakości infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji.

Nowelizacja *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z 2023r. wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2024, poz. 1130, 1907, 1940). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian nie wpłyną jednak znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji. W pracach nad planem ogólnym – czyli nowym instrumentem planistycznym – zostaną natomiast uwzględnione granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz inne istotne dla treści planu ogólnego ustalenia GPR.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brody na lata 2021 - 2030⁴

Realizacja GPR przyczyni się do wdrażania postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brody* (dalej także *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*), która została przyjęta uchwałą nr XIII/ 93/20 Rady Gminy w Brodach z dnia 27 listopada 2020r. w sprawie przyjęcia: *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Brody na lata 2021 - 2030*. W odniesieniu do *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, opracowanej na podstawie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*, przedsięwzięcia wskazane w GPR będą wspierały rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Będą to m.in. przedsięwzięcia wspierające integrację społeczną i pomoc najmniej zasobnym rodzinom oraz projekty służące zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju, jak również przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji barier (architektonicznych i in.) utrudniających korzystanie z różnego rodzaju usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Kompleksowy charakter działań, wynikających ze *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* przyczyni się także do osiągnięcia celów GPR.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026⁵

Kolejnym dokumentem, którego wdrażanie będzie bezpośrednio wspierane poprzez realizację przedsięwzięć wynikających z GPR, jest *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026* (dalej także: *Program Wspierania Rodziny*), w ramach którego zdiagnozowano występowanie

⁴ <https://bip.brody.info.pl/sesja-nadzwyczajna-nr-xiii-z-dnia-27112020r.html?>

⁵ Dokument przyjęty uchwałą nr XV/107/23 Rady Gminy w Brodach z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Brody na lata 2024-2026 <https://bip.brody.info.pl/xv-sesja-rady-gminy-w-brodach-w-dniu-14-grudnia-2023-r.html?>

w sołectwie Brody tożsamyh problemów społecznych do tych, które opisano w GPR. Potwierdza to trafność diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR, a także oznacza, że innowacyjne i kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne łączące oddziaływanie m.in. w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej będą wprost realizowały cele strategiczne Programu Wspierania Rodziny, a w szczególności będą zapobiegały zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

Program współpracy Gminy Brody z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2025 roku⁶

W Gminie Brody ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznaczają programy uchwalane przez Radę Gminy. W okresie wdrażania PR 2016-2023 kwota zarezerwowana na realizację programów współpracy systematycznie wzrastała, co świadczy o występowaniu stałego potencjału organizacji pozarządowych w gminie Brody do prowadzenia działań w partnerstwie z lokalnym samorządem.

Tabela 2 Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Brody na realizację Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi

Rok	Planowane	Wydatkowane
2015	95 000,00	162 000,00
2016	165 000,00	165 000,00
2017	165 000,00	161 563,00
2018	165 000,00	162 181,00
2019	165 000,00	176 900,00
2020	165 000,00	178 000,00
2021	165 000,00	164 000,00
2022	170 000,00	176 200,00
2023	170 000,00	198 700,00
2024	200 700,00	192 700,00
2025	226 300,00	W trakcie

Źródło: Urząd Gminy Brody

Tematyczne obszary współpracy gminy i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu współpracy Gminy Brody z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2025 roku, przyjętego uchwałą nr XX X/73/24 Rady Gminy w Brodach z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy Brody z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2025 roku za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu:

- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- turystyka i krajoznawstwo;
- pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;

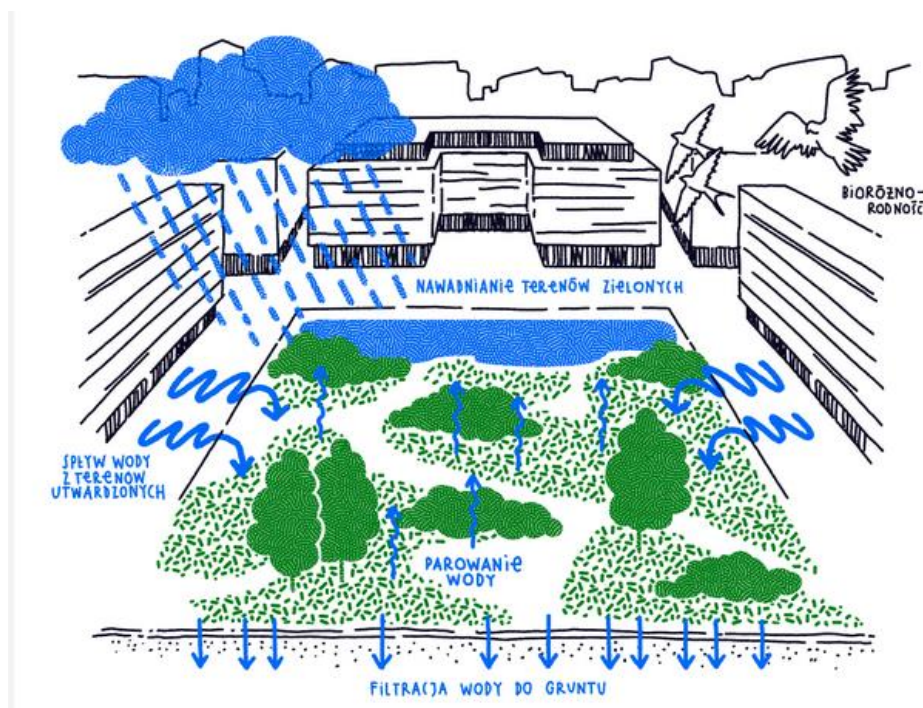
⁶ https://edziennik.kielce.uw.gov.pl/eli/POL_WOJ_SK/2024/4518/ogl/pol/pdf

- e) nauka, edukacja, oświata i wychowanie – wsparcie młodzieży uzdolnionej;
- f) działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży;
- g) podtrzymywania i upowszechniania kultury, tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej i obywatelskiej;
- h) ekologia, ochrona zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego;
- i) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy – w tym rozwój przedsiębiorczości.

W toku wdrażania GPR, program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR jest także wspieranie aktywności i rozwoju organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają się i uzupełniają nawzajem.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brody na lata 2020-2025⁷

Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brody na lata 2020 -2025”, istotna część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (8 lokali).

Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągnięcia celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków komunalnych oraz wymiany ich źródeł ciepła,

⁷ Dokument przyjęty uchwałą nr X/67/20 Rady gminy w brodach z dn. 28.08.2020r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brody na lata 2020-2025 <https://bip.brody.info.pl/sesja-nadzwyczajna-nr-x-z-dnia-28082020r.html?>

- powiększania zasobu mieszkaniowego gminy,
- a także – co niemniej ważne:
- poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru sołectwa Brody

Rozwiązywanie problemów występujących na obszarze rewitalizacji, choć często podobnych w swej naturze, wymaga **indywidualnego podejścia** i **uwzględnienia priorytetów lokalnej społeczności**. Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji wykazała skoncentrowanie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych oraz technicznych na terenie sołectwa Brody. W związku z tym, na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, podjęto decyzję o wyodrębnieniu obszaru rewitalizacji obejmującego miejscowość Brody. Taka analiza wskaźnikowa, oparta na starannie dobranych kryteriach i wskaźnikach, pozwala na obiektywne wskazanie terenów o najwyższym stopniu degradacji i skoncentrowaniu negatywnych zjawisk, co stanowi podstawę do delimitacji obszaru rewitalizacji oraz efektywnego planowania działań naprawczych.

3.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Skumulowane problemy społeczne oraz niekorzystne trendy demograficzne w mieście Brody jasno wskazują na pilną potrzebę kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Diagnoza, która posłużyła do wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, wykazała najtrudniejszą sytuację społeczną w sołectwach: **Budy Brodzkie, Bór Kunowski, Jabłonna, Kuczków, Krynki, Lipie, Lubienia**.

Analiza uwzględniła szczegółowe wskaźniki, takie jak:

- **wskaźniki demograficzne:** wyludnienie, obciążenie osobami starszymi, udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- **wskaźniki pomocy społecznej:** liczba osób korzystających z pomocy społecznej (ogółem, z powodu długotrwałej/ciężkiej choroby, bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, alkoholizmu), liczba wypłaconych zasiłków (celowych, okresowych, stałych);
- **wskaźniki edukacyjne i zatrudnienia:** liczba dzieci korzystających z dożywiania, liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- **wskaźniki partycypacji społecznej:** frekwencja wyborcza, liczba stowarzyszeń i fundacji.

Tak szeroki zakres wskaźników pozwolił na kompleksową ocenę sytuacji społecznej i demograficznej, co stanowi podstawę do skutecznego planowania działań rewitalizacyjnych w tych obszarach.

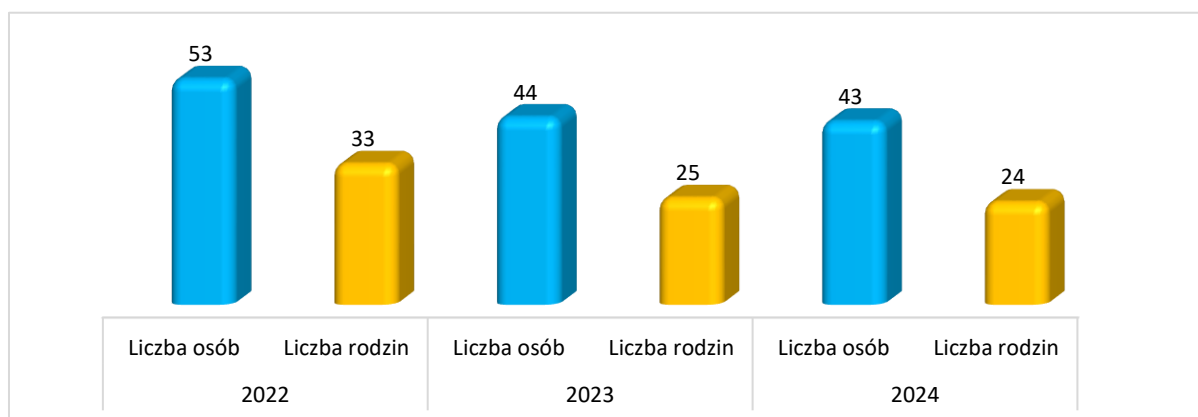
Analiza wykazała, że główną przyczyną korzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) na obszarze rewitalizacji są niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Duża skala potrzeb w tych obszarach wskazuje na znaczną liczbę mieszkańców, którzy zmagają się z ograniczeniami zdrowotnymi uniemożliwiającymi im samodzielne funkcjonowanie, pracę zarobkową czy zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.

Tabela 3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji

L.p.	Sołectwo	2022		2023		2024	
		Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
1.	Sołectwo Brody	53	33	44	25	43	24
2	Gmina Brody	371	239	286	190	289	194

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Brodach

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Brodach

Tabela 4 Przyczyny korzystania ze wsparcia GOPS w Brodach w 2024r.

Przyczyny korzystania z pomocy	kobiety	mężczyźni	razem
Bezrobocie	3	3	6
Ubóstwo	0	0	0
Niepełnosprawność	6	7	13
Długotrwała lub ciężka choroba	4	3	7
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	0	0	0
Alkoholizm	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	stały			okresowy			celowy		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Sołectwo Brody	12	11	8	11	8	4	9	6	10
Gmina ogółem	79	81	80	56	63	61	43	35	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Miejscowość Brody	8	9	11
Gmina ogółem	87	106	92

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

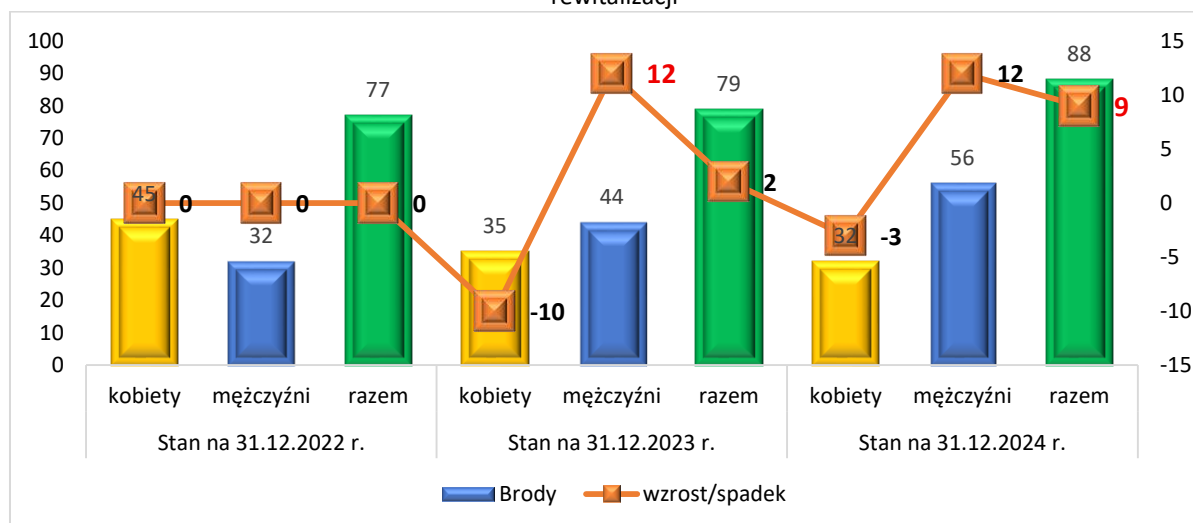
Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano wzrost liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP), zamieszkujących obszar rewitalizacji. W 2022 roku było to 77 osób, w 2023 roku liczba ta wzrosła do 79, a w 2024 roku osiągnęła 88.

Tabela 7 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Starachowicach w latach 2022-2024

L.p.	Sołectwo	Stan na 31.12.2022 r.			Stan na 31.12.2023 r.			Stan na 31.12.2024 r.		
		K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
1.	Brody	45	32	77	35	44	79	32	56	88
2.	Razem	221	247	468	247	263	510	218	236	454

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Starachowicach

Wykres 2 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Starachowicach w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Starachowicach

Gminę Brody na koniec 2024r. zamieszkiwało 10 170 mieszkańców, z czego 48,62% stanowią kobiety, a 51,38% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców zmalała o 7,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,0 lat i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Na koniec 2024r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 1614 osób w tym 772 kobiety oraz 842 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2019 liczba mieszkańców spadła o 38 osób.

Tabela 8 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w roku 2021 i 2024

L.p.	Sołectwo	31.12.2019	31.12.2024	Wzrost/spadek ludności	%
1.	Sołectwo Brody	1652	1614	-38	-2.30%
2.	Gmina Brody	10743	10170	-573	-5.33%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brody

Jednym z kluczowych wskaźników rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest uczestnictwo w wyborach, które z jednej strony świadczy o świadomości społecznej, a z drugiej – o zaangażowaniu w sprawy lokalnej społeczności. Na obszarze rewitalizacji frekwencja wyborcza od kilkunastu lat utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnia dla całej gminy.

Tabela 9 Frekwencja wyborcza w Gminie Brody w wyborach samorządowych z 2024, parlamentarnych 2023 oraz prezydenckich z 2020

L.p.	Sołectwo	Prezydenckie	Wybory do Sejmu i Senatu	Wybory samorządowe	Razem
1.	Brody	68.08	68.98	63.03	66.69
				Średnia dla Gminy	63.63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 10 Liczba stowarzyszeń fundacji i organizacji społecznych na terenie Gminy Brody

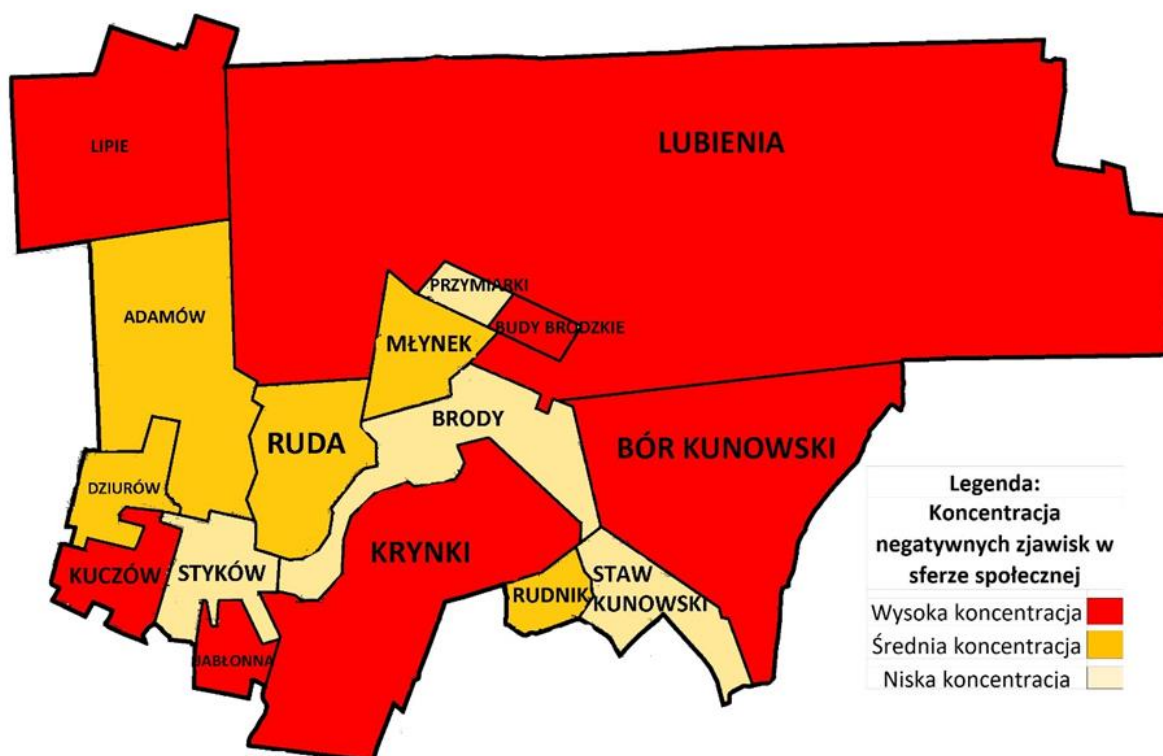
L.p.	Jednostka strukturalna	2020	2021	2022	2023
1.	Sołectwo Brody	10	10	10	12
2.	Gmina Brody	36	36	36	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie sołectwa Brody funkcjonują następujące organizacje społeczne:

- "BRODY NAD KAMIENĄ"
- OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRODACH IŁŻECKICH
- STOWARZYSZENIE "NESTOR"
- STOWARZYSZENIE NA RZECZ EKOROZWOJU ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ NATURA
- STOWARZYSZENIE OBYWATELSKIE W BRODACH
- STOWARZYSZENIE PROFILAKTYCZNO-SPOŁECZNE "RODZINA" W BRODACH
- STOWARZYSZENIE SPORTOWE "KAMIENNA
- STOWARZYSZENIE SPORTOWE AMATORSKA LIGA PIŁKARSKA BRODY
- KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH BRODWAY w Brodach

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Brody w podziale sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody, str. 36

Zdjęcie 1 Dom zarządu dawnej walcowni i pudlingarni w Brodach (w tle budynek Urzędu Gminy)

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Potencjał lokalny obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji program rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.

Potencjały lokalne występujące na obszarze rewitalizacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11 Potencjały lokalne na terenie sołectwa Brody

L.p.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera techniczno - funkcjonalna
1.	Brody	"BRODY NAD KAMIENĄ" GMINNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W BRODACH W LIKWIDACJI OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRODACH IŁŻECKICH STOWARZYSZENIE "NESTOR" STOWARZYSZENIE NA RZECZ EKOROZWOJU ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ NATURA STOWARZYSZENIE OBYWATELSKIE W BRODACH STOWARZYSZENIE PROFILAKTYCZNO-SPOŁECZNE "RODZINA" W BRODACH STOWARZYSZENIE SPORTOWE "KAMIENNA STOWARZYSZENIE SPORTOWE AMATORSKA LIGA PIŁKARSKA BRODY – 2004 KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH BRODWAY w Brodach	Dostęp do infrastruktury wodociągowej, częściowy dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej i do gazociągu, boisko trawiaste, boisko typu "Orlik", biblioteka, szkoła podstawowa, siłownie zewnętrzne, plac zabaw, altana, miejsce rekreacji

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych

Przedsiębiorczość lokalna: zróżnicowany obraz obszaru rewitalizacji

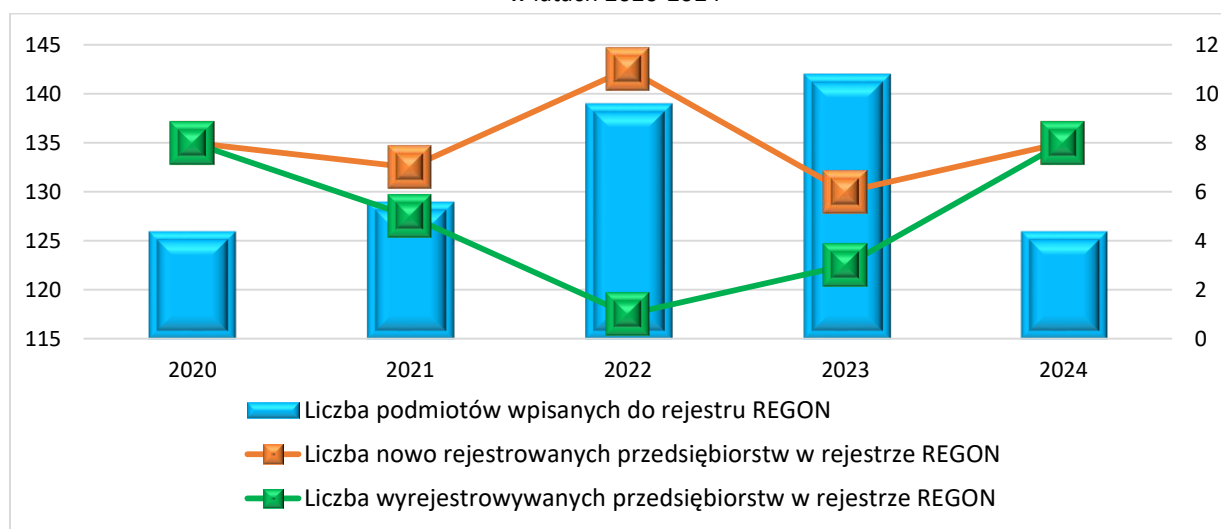
Planując działania rewitalizacyjne, kluczowe jest uwzględnienie **zróżnicowanej kondycji lokalnej przedsiębiorczości** na obszarze rewitalizacji. Analiza wskaźnikowa, przeprowadzona w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych, wykazała najmniej korzystną sytuację w sołectwach **Budy Brodzkie, Bór Kunowski, Jabłonna, Kuczów, Lipie, Lubienia, Młynek, Przymiarki, Rudnik i Staw Kunowski**, a **największy potencjał w tym zakresie posiada sołectwo Brody**.

Diagnoza opierała się na 3 wskaźnikach:

- **liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców).

Ocena kondycji podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji była także przedmiotem dyskusji z mieszkańcami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych.

Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2024

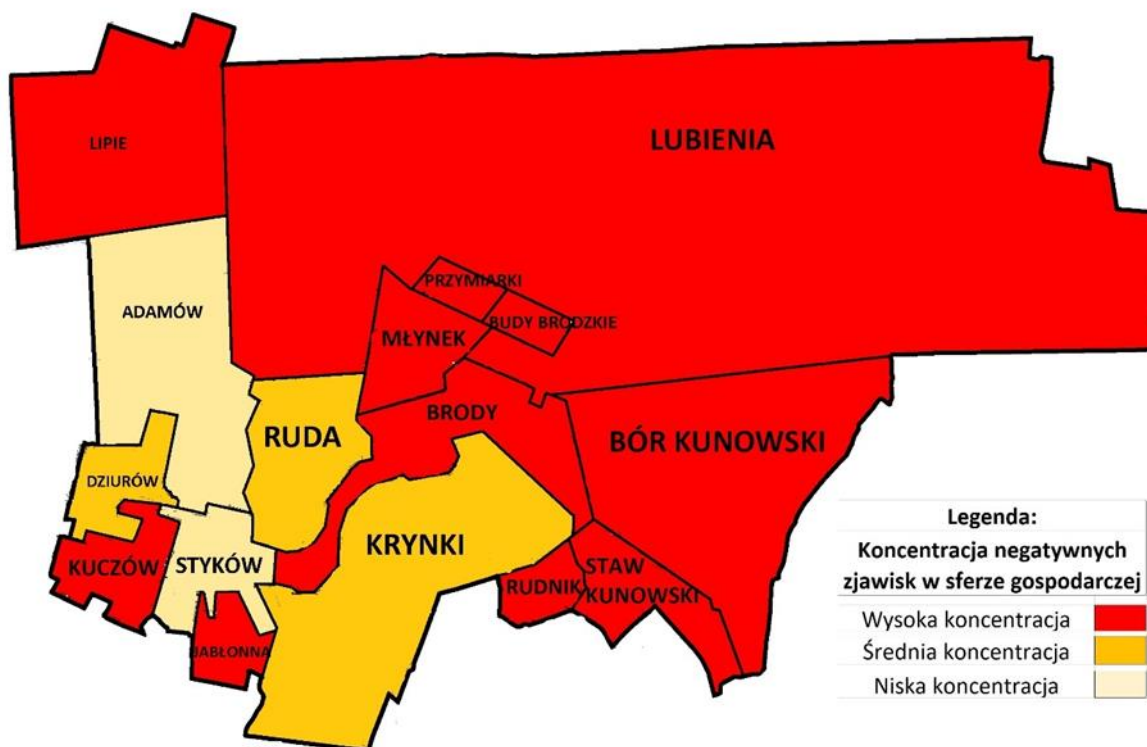
Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

L.p.	Obszar rewitalizacji	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	126	129	139	142	126
2.	Liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	8	7	11	6	8
3.	Liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	8	5	1	3	8

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Brody w podziale na sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody, str. 43

Estetyka obszaru rewitalizacji a wizerunek i współpraca biznesu

Estetyka obszaru rewitalizacji odgrywa kluczową rolę w procesie odnowy przestrzeni. Poprawa wyglądu i funkcjonalności terenów poddawanych rewitalizacji wpływa nie tylko na komfort życia mieszkańców, ale także na atrakcyjność miejsca dla inwestorów, przedsiębiorców oraz turystów. Poprawa estetyki na obszarze rewitalizacji stanowi istotny element wzmacniający wizerunek lokalnych przedsiębiorców oraz tworzy możliwości budowania partnerskich relacji między biznesem a samorządem lokalnym.

Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Mimo **niewielkiego zaangażowania lokalnych przedsiębiorców** w początkowe prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji, istnieje potencjał do ich aktywnego włączenia w rozwiązywanie złożonych problemów obszaru. Podczas otwartych spotkań konsultacyjnych przedsiębiorcy nie zgłaszali wielu propozycji bezpośrednio dotyczących wsparcia biznesu, lecz skupiali się na kwestiach związanych z **jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem oraz potrzebą zwiększenia ilości i jakości terenów rekreacyjnych**. Taki charakter wypowiedzi może wskazywać na:

- **dobrą kondycję ich firm**, co sprawia, że nie widzą pilnej potrzeby wsparcia ukierunkowanego stricte na biznes;
- **brak dogłębnej wiedzy** na temat istoty rewitalizacji i potencjalnych form współpracy między biznesem a administracją publiczną;
- przekonanie, że **czynniki ogólnokrajowe** (przepisy, obciążenia podatkowe, ceny energii) mają większy wpływ na ich działalność niż lokalne uwarunkowania czy działania samorządu.

Uczestnicy konsultacji podkreślali potrzebę budowania **stałych relacji i kanałów wymiany informacji** między władzami gminy a lokalnym biznesem. Pomimo różnorodnych form informowania i prowadzenia konsultacji, udział przedsiębiorców był ograniczony. Jednak ci, którzy wzięli udział, wyrazili chęć zaangażowania się we wdrażanie programu rewitalizacji. To **pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców** jest cennym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie, np. poprzez wspieranie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

Zdjęcie 2 Brody z lotu ptaka

Źródło: <https://brody.info.pl/gmina-brody-swietokrzyskie.html>

Podczas konsultacji społecznych zidentyfikowano również problem związany z **brakiem pracowników** – lokalne firmy konkurują o kadry z większymi rynkami pracy (Kielce, Ostrowiec, Lublin). W Urzędzie Gminy brakuje też **przejrzystego modelu współpracy** pomiędzy instytucjami publicznymi a lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w ramach działań z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).

Mimo tych wyzwań, **przedsiębiorcy wykazują duży potencjał** we wspieraniu lokalnej społeczności, o czym świadczy ich zaangażowanie w integrację mieszkańców, np. poprzez wsparcie organizacji wydarzeń gminnych. Fakt, że większość tych wydarzeń (Dożynki gminne itp.) odbywa się na obszarze rewitalizacji, sprawia, że są one głęboko zakorzenione w świadomości lokalnego biznesu i sprzyjają budowaniu międzyludzkich relacji. Stanowi to cenny zasób przy planowaniu przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wyzwaniem jest teraz **wzmocnienie różnorodności podmiotów gospodarczych** oraz **atrakcyjności sołectwa jako miejsca do prowadzenia biznesu**. Istnieje potrzeba **tworzenia nowych miejsc wspierających aktywność gospodarczą**, w tym dla osób rozpoczynających własną działalność,

a także **rozszerzenia oferty szkoleń, doradztwa i innych form stymulujących transfer wiedzy i kompetencji dla lokalnego biznesu.**

Zdjęcie 3 Zalew Brody

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji jest istotnym elementem skutecznej odnowy obszarów zdegradowanych. Sektor prywatny, dzięki swojej innowacyjności, doświadczeniu w zarządzaniu oraz umiejętnościom finansowym, może wnieść wartość dodaną do realizacji projektów rewitalizacyjnych. Niskie zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji nie przekreśla możliwości ich aktywnego udziału w rozwiązywaniu złożonych problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych

Diagnoza środowiskowa dla obszaru rewitalizacji objęła analizę kluczowych wskaźników, takich jak **ilość azbestu do unieszkodliwienia** w poszczególnych sołectwach oraz **przekroczenia standardów jakości powietrza** na terenie gminy. Dodatkowo, wzięto pod uwagę potrzebę **ochrony cennych przyrodniczo obszarów** w granicach Gminy Brody, a także przeanalizowano **występowanie obszarów zagrożonych zalaniem/podtopieniem** oraz terenów narażonych na **susze**.

Azbest i wyroby azbestowe

Według danych Urzędu Gminy Brody na dzień 31.12.2024r. na terenie gminy Brody pozostało do unieszkodliwienia 304,26 ton azbestu. Średnia ilość azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wynosi 0,03 tony.

Tabela 13 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych sołectwach Gminy Brodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 31.12.2024r.

L.p.	Sołectwo	Szacunkowa liczba ton azbestu pozostająca do utylizacji	Wartość wskaźnika
1.	Sołectwo Brody	38.1	0.02
2.	Gmina Brody	304.26	0.03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Brodach

Zanieczyszczenie powietrza

Na całym obszarze rewitalizacji zaobserwowano **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń**, z szczególnie wysoką koncentracją budynków generujących niską emisję na terenie miejscowości Brody. W związku z brakiem możliwości analizy wskaźnika jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych, przeprowadzono analizę dla całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim za 2024 r.”. Badania dla województwa świętokrzyskiego prowadzone są w odniesieniu do dwóch stref: miasta Kielce (PL 2601) oraz strefy świętokrzyskiej (PL 2602), w której znajduje się Gmina Brody.

W przypadku **benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10**, przekroczenia poziomu dopuszczalnego skutkowały nadaniem obu strefom klasy C. Dla pozostałych zanieczyszczeń, ze względu na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Władze Gminy Brody podejmują od lat szereg działań ukierunkowanych na likwidację źródeł tzw. niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, która pochodzi głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych, domowych piecach grzewczych lub lokalnych kotłowniach węglowych. Z danych Europejskiej Agencji Środowiska wynika, że w 2020r. aż 69% emisji pyłów PM2,5 w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz zanieczyszczeń emitowanych przez budynki użyteczności publicznej. Osoby dysponujące tytułami do nieruchomości

położonych na terenie gminy mogą korzystać z krajowego programu dofinansowania na pokrycie kosztów wymiany kopciuchów. Od 2018 r. mieszkańcy Gminy Brody mogą też korzystać ze środków rządowego programu „Czyste Powietrze”, który pozwala na uzyskanie dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, naruszających normy środowiskowe, na nowoczesne źródła energii, a także pozyskanie środków na termomodernizację budynków. Mieszkańcy miejscowości Brody – podobnie jak mieszkańcy wszystkich innych miejscowości w Polsce – mogą uzyskać dofinansowanie na zrealizowanie inwestycji w powyższym zakresie.

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji opisanych powyżej programów dotacyjnych pokazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo energomodernizacji budynków mieszkalnych wyposażonych w źródła ciepła na paliwa stałe nie odpowiada na zidentyfikowane zapotrzebowanie w tym zakresie i nie wykorzystuje potencjału inwestycji sprzyjających poprawie efektywności energetycznej. Wyzwaniem w tym zakresie jest nie tyle wygospodarowanie odpowiedniej puli środków, czy też pozyskanie finansowania zewnętrznego, ile wypracowanie kanałów komunikacji i sposobów docierania do właścicieli lub użytkowników nieruchomości. Powyższe wnioski bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

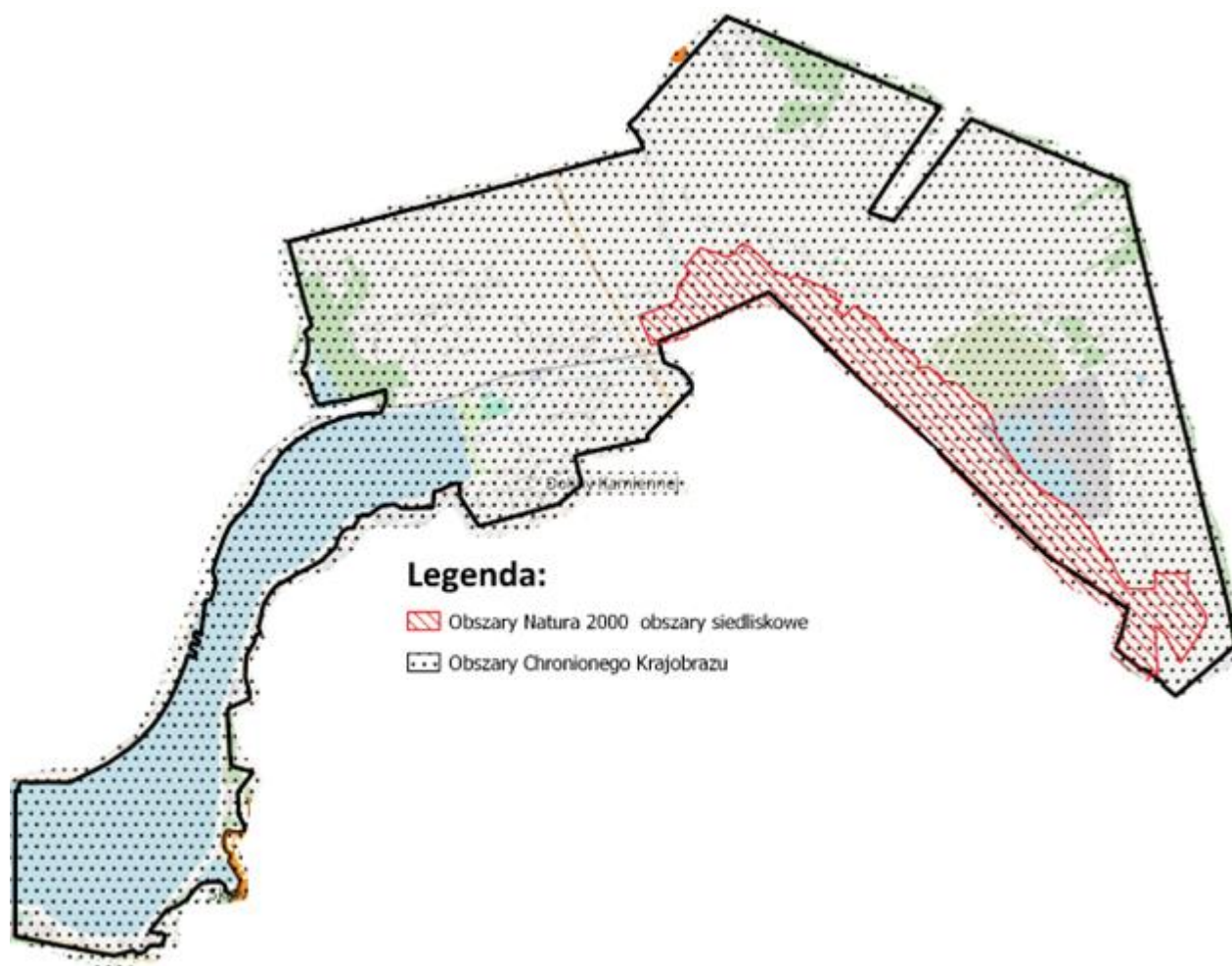
Ochrona środowiska i klimatu

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią okazję do wypracowania standardów poszanowania walorów środowiska oraz ochrony klimatu podczas realizacji gminnych inwestycji i projektów. Gmina Brody wyróżnia się bogactwem walorów przyrodniczych, które tworzą unikalny krajobraz i sprzyjają ochronie różnorodności biologicznej. Na jej terenie znajduje się aż 71–72% powierzchni pokrytej lasami, będącymi częścią rozległego kompleksu Lasów Łżeckich. Na obszarze gm. Brody występują:

1. Rezerваты Przyrody:
 - Skały pod Adamowem,
 - Rosochacz,
 - Skały w Krynkach,
 - Zapadnie Doły.
2. Obszar Chronionego Krajobrazu - Doliny Kamiennej
3. Natura 2000:
 - Wzgórza Kunowskie,
 - Uroczyska Lasów Starachowickich,
4. Pomniki przyrody 12 szt.
5. Twory przyrody – 15 szt.

Na obszarze rewitalizacji natomiast znajdują się **Obszar Chronionego Krajobrazu - Doliny Kamiennej oraz obszar Natura 2000 Wzgórza Kunowskie.**

Mapa 5 Obszary chronione na terenie sołectwa Brody

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Zgodnie z definicją zawartą w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary o wysokim ryzyku, gdzie prawdopodobieństwo to wynosi 10%. Ponadto obszary szczególnego zagrożenia obejmują tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w których istnieją wały przeciwpowodziowe, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 tej samej ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pasy techniczne.

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. stwierdzono, że na terenie Gminy Brody występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarze rewitalizacji tj. sołectwa Brody występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Kamienna na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Na obszarze rewitalizacji występują również tereny

niestanowiące obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – obszary dla, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,1%) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciw powodziowych (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%).

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, które zgodnie z art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. Art. 16 pkt 4 Prawa wodnego wskazuje, iż celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują szczególne zakazy i ograniczenia, mające na celu ochronę przed powodzią oraz minimalizację jej skutków. Do najważniejszych należą:

- Zakaz wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:
 - budowy urządzeń wodnych i innych obiektów budowlanych (z wyjątkiem dróg rowerowych),
 - sadzenia drzew lub krzewów (z wyjątkiem plantacji wiklinowych oraz roślinności służącej do wzmacniania brzegów),
 - zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, poza wyjątkami związanymi z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegów

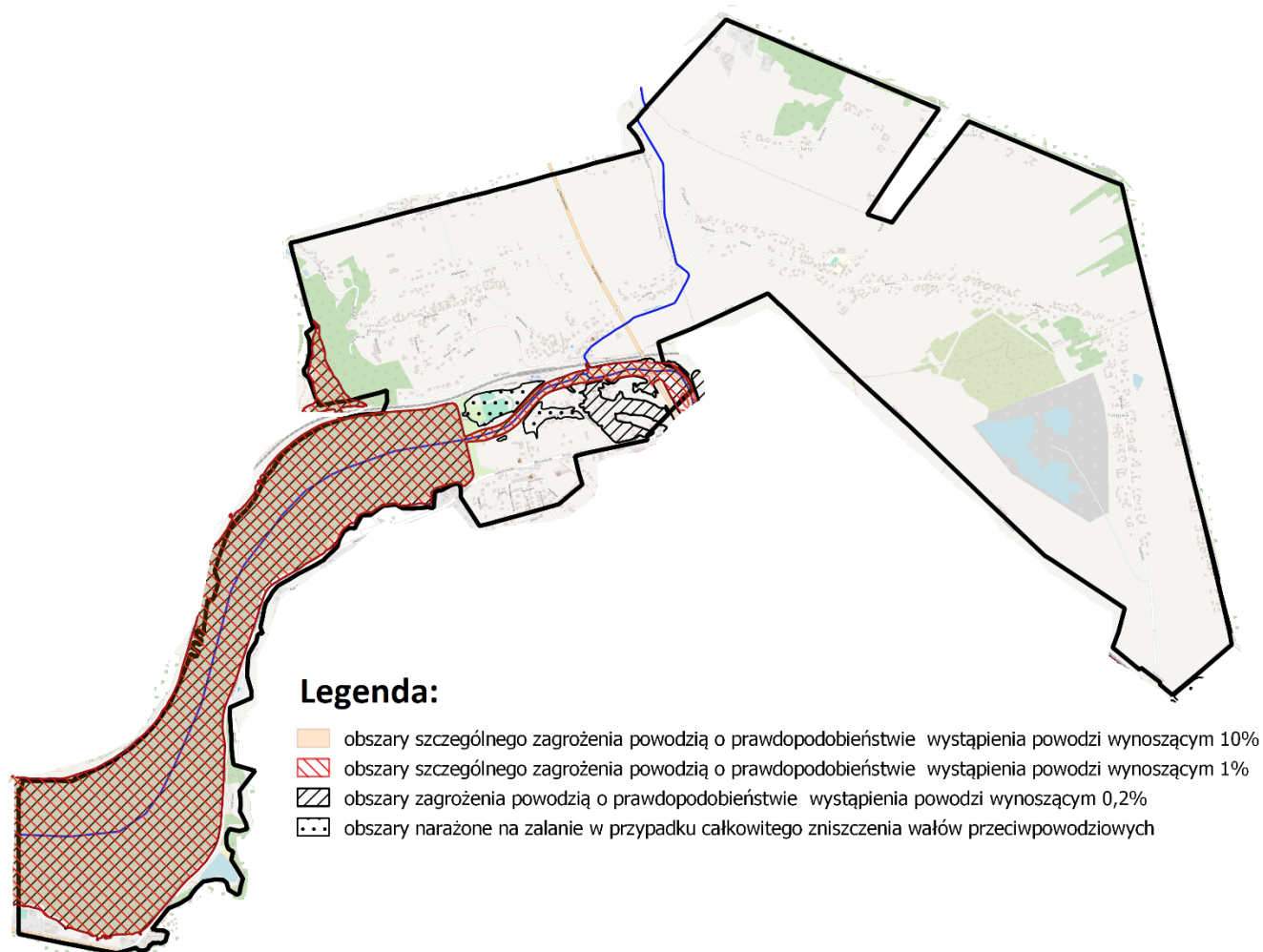
Zakaz lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych i innych materiałów mogących zanieczyścić wody, a także prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania.

W uzasadnionych przypadkach możliwe jest uzyskanie decyzji administracyjnej (wydawanej przez właściwego dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej), która zwalnia z niektórych zakazów, np. dotyczących zabudowy na terenach zalewowych, jeśli nie wpłynie to negatywnie na bezpieczeństwo powodziowe.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (obejmujący rzekę Kamienną), wskazuje m.in., że najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest używanie obszarów zalewowych w sposób, który minimalizuje wpływ skutków zalania. Zgodnie z „Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministra z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisła na obszarze rewitalizacji” wskazano konieczność realizacji zadania Przebudowa jazów ZW Brody Łżeckie wraz z modernizacją konstrukcji zamknięć w m. Brody woj. świętokrzyski o nr ID: W_SW_1451. Zakres prac naprawczych obiektów Zbiornika Wodnego Brody Łżeckie obejmuje: naprawa płyt żelbetowych wraz z dylatacjami na skarpie odwodnej zapory, remont jazu zapory (m.in. konstrukcji betonowych, zamknięć segmentowych, rurociągów).

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji realizowane na obszarze rewitalizacji, objętym szczególnym zagrożeniem powodziowym, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie będą zatem naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Tym samym przedsięwzięcia rewitalizacyjne kształtowane będą w sposób niegenerujący zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, bez naruszania funkcjonowania infrastruktury krytycznej i utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym. Planowane do realizacji inwestycje nie będą stanowić przeszkody w swobodnym spływie wód powodziowych. Na ww. obszarach nie planuje się nasadzeń drzew, a ewentualne planowane do realizacji obiekty małej infrastruktury będą na trwałe związane z gruntem.

Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Brody

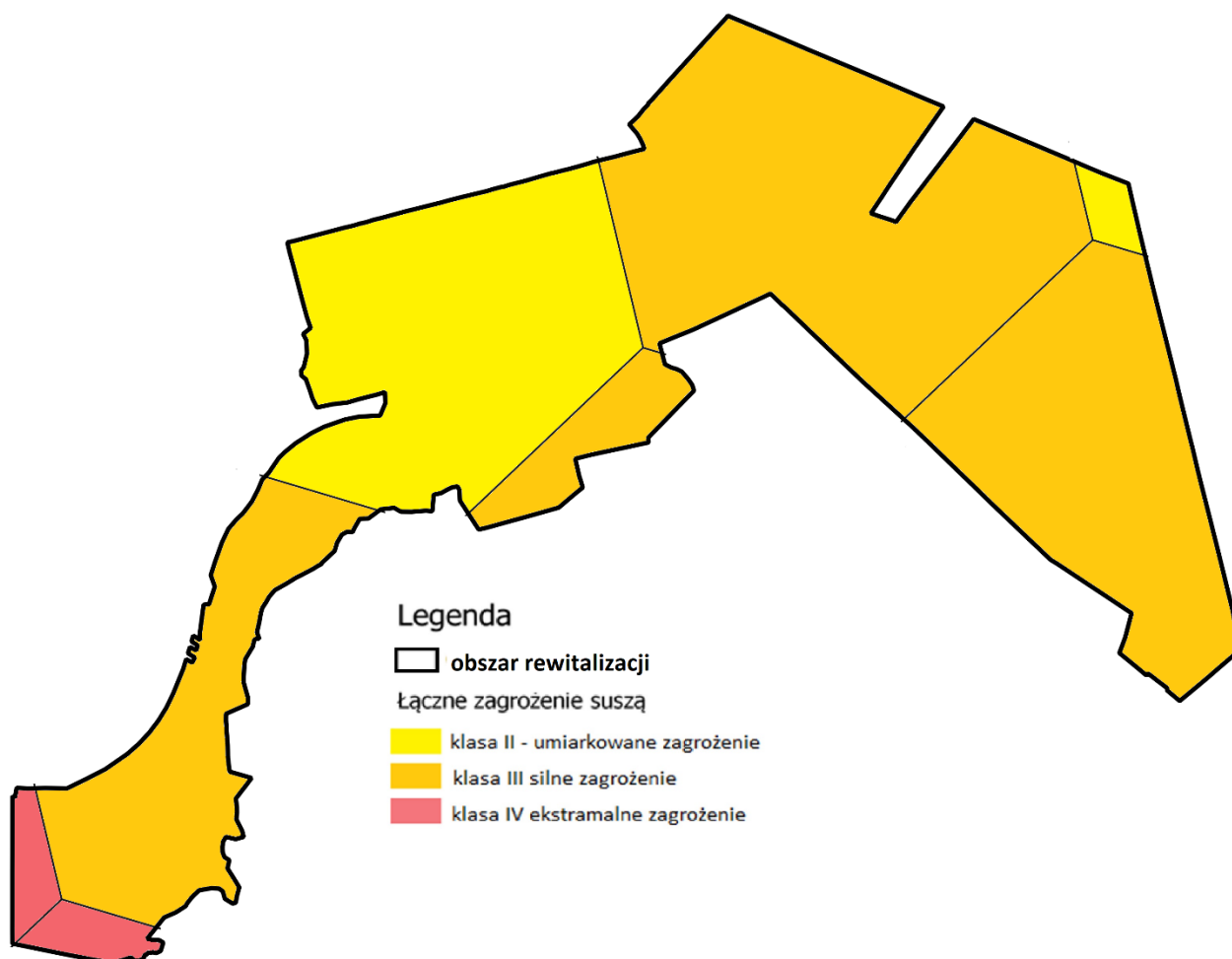
Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Zagrożenie suszą

Przedstawione w PPSS informacje wskazują, iż sołectwo brody to obszar charakteryzujący się zarówno słabym, jak i silnym i ekstremalnie silnym zagrożeniem wystąpienia suszy rolniczej, umiarkowanym i silnym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrologicznej i słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej. Według łącznego zagrożenia suszą na terenie sołectwa brody

występują obszary zarówno umiarkowanym jak i silnym i ekstremalnie silnym zagrożeniem wystąpienia suszy.

Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną
– ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Brody

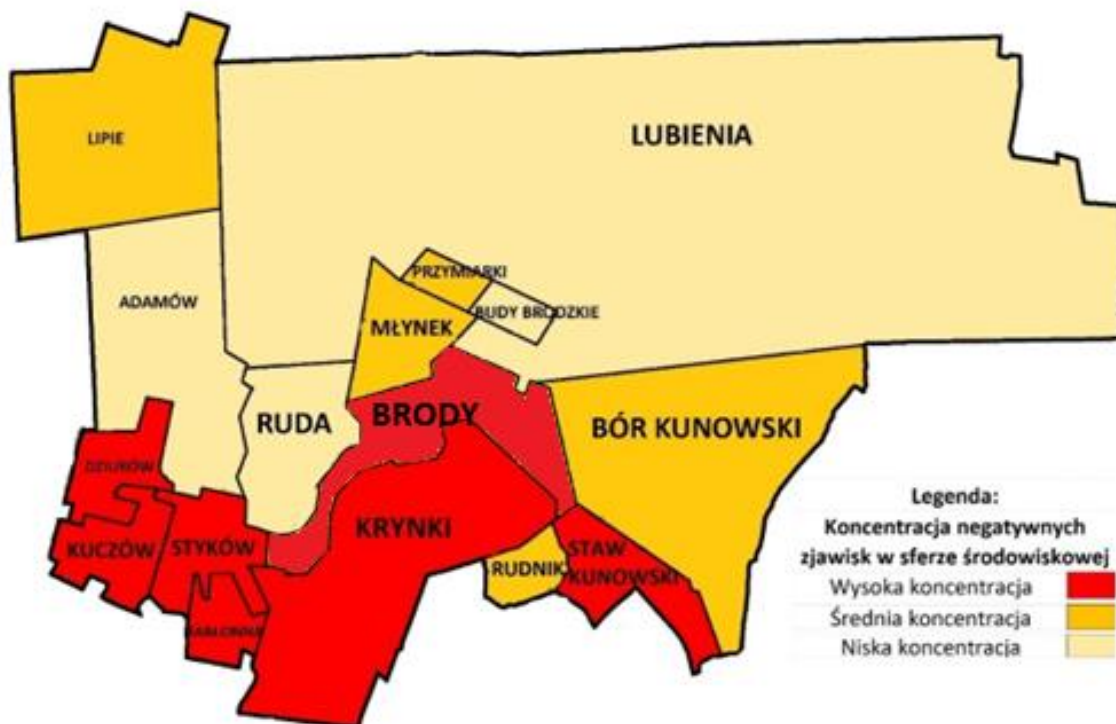

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Podsumowanie problemów w sferze środowiskowej

Bardzo wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej stwierdzono w szczególności w sołectwach Brody, Dziurów, Jabłonna, Kuczów, Krynki, Staw Kunowski, Styków.

Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Brody w podziale na sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Największym wyzwaniem dla integracji różnych fragmentów obszaru rewitalizacji jest obecność **barier przestrzennych**. W całej gminie występują negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno – przestrzennej. Najmniej korzystnie wypadły sołectwa: Brody, Budy Brodzkie, Dziurów, Lipie, Staw Kunowski. Analizując sferę funkcjonalno – przestrzenną wzięto pod uwagę **dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej** (takiej jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne ogólnodostępne), a także **dostępność do infrastruktury kultury, do podstawowych usług związanych z zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, dostęp do infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej** (szkolnej/przedszkolnej) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Przeanalizowano również dostępność oraz jakość infrastruktury komunikacyjnej oraz stan i zachowanie obiektów zabytkowych.

Dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują następujące jednostki, które zaspokajają potrzeby w zakresie kultury wśród mieszkańców rewitalizacji, są to: Centrum Kultury i Rekreacji w Brodach, Gminna Biblioteka Publiczna w Brodach.

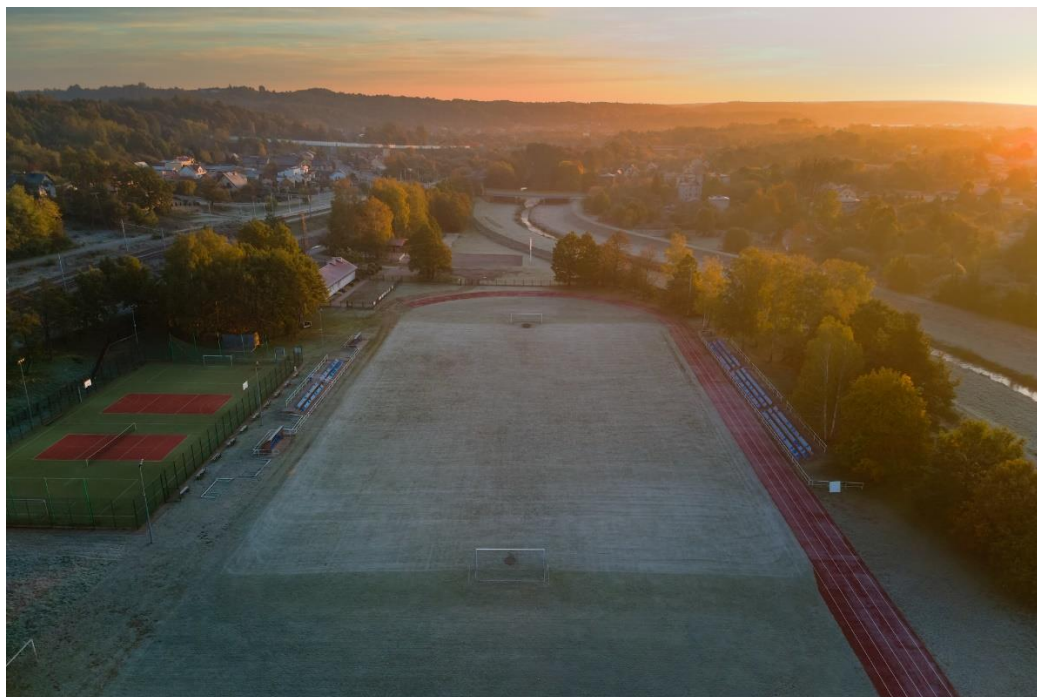
Zdjęcie 4 Centrum Kultury i Rekreacji w Brodach

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Ważnym elementem infrastruktury są obiekty o przeznaczeniu integracyjnym w aspekcie sportu, rekreacji i kultury, które pełnią ważne funkcje społeczne. Na terenie rewitalizacji znajdują się: Boisko trawiaste, Boisko typu "Orlik", dwie siłownie zewnętrzne, plac zabaw, miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko itp.

Zdjęcie 5 Boisko w Brodach wymaga modernizacji

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Zdjęcie 6 Zalew Brodzki

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Dzieci z obszaru rewitalizacji mają dostęp do placówek edukacyjnych. Na terenie miejscowości funkcjonuje Szkoła Podstawowa w Brodach. Na terenie miejscowości nie funkcjonuje przedszkole nie

ma również żłobka. Na terenie gminy funkcjonują punkty opieki dla dzieci do lat 3 w Adamowie i w Rudzie. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają dostęp do infrastruktury zdrowotnej.

Zdjęcie 7 Szkoła Podstawowa w Brodach

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Tabela 14 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Brody

L.p.	Sołectwo	Boisko trawiaste	Boisko typu "Orlik"	Siłownia zewnętrzna	Korty tenisowe	Plac zabaw	Miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko	Inne wskazać jakie (skate park, itp.)
1.	Brody	1	1	2	-	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brody

Zdjęcie 8 Plac zabaw nad zalewem

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Na obszarze rewitalizacji – w sołectwie Brody - zlokalizowane są zabytki zarówno wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków jaki i wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 15 Wykaz zabytków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji – sołectwo Brody - wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

L.p.	rejestr	numer	podnumer	Przedmiot i zakres ochrony	miejsowość
1.	A	801	1-2	- urządzenia hydrotechniczne z tamą i przepustem,	Brody
2.	A	802		- dom Zarządu Zakładu Przemysłowego w Brodach, 1840,	Brody
3.	A	803		- dom nr 233, ob. ul. Szkolna 5,	Brody

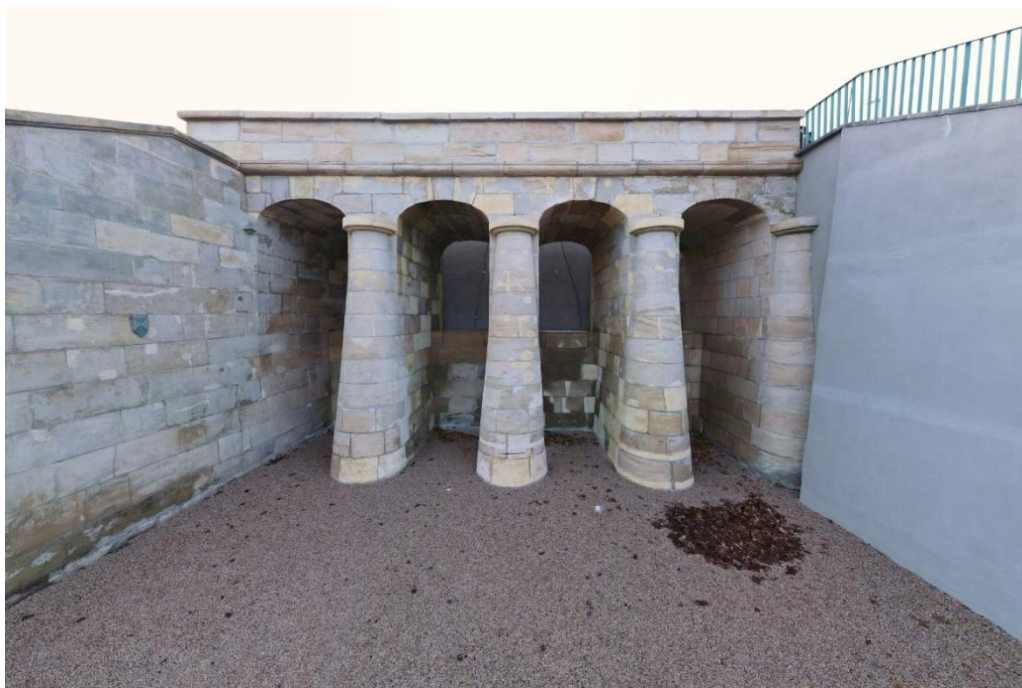
Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego

Zdjęcie 9 Dom nr 233, obecnie ul. Szkolna 5 w Brodach

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Zdjęcie 10 Pozostałości układu wodnego w Brodach

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Na terenie rewitalizacji (sołectwo Brody) nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych.

Tabela 16 Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - zabytki nieruchome zlokalizowane na obszarze rewitalizacji (sołectwo Brody)

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	NR DZIAŁKI	OBIEKT	CZAS POWSTANIA	NR REJESTRU ZABYTKÓW
1.	Brody	ul. Szkolna 5	322/5	Dom nr 233 - Zespół domu, ul. Szkolna 5	1910 r.	Nr rej. 803, decyzja z 16.05.1994 r.
2.	Brody	ul. Szkolna 5	322/5	Pozostałości ogrodzenia, mur., ok. 1910 – Zespół domu, ul. Szkolna 5	ok. 1910 r.	
3.	Brody	pomiędzy ulicą Starachowicką i Sportową	178/2, 44	Pozostałości układu wodnego (tama i przepust) – pozostałości zespołu przemysłowo-urbanistycznego dawnej walcowni i pudlingarni	1840 r.	Nr rej. A.801/1-2, decyzja z 01.12.1956 r., 15.06.1967 r.
4.	Brody	Ul. Starachowicka 9	1301	Dom zarządu dawnej walcowni i pudlingarni – pozostałości zespołu przemysłowo-urbanistycznego dawnej walcowni i pudlingarni	1840 r.	Nr rej. A.802, decyzja z 06.09.1971 r., 30.09.1996 r.
5.	Brody	Ul. Nadrzeczna 15 i 19	246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253	Dwa domy robotnicze ul. Nadrzeczna 15 i 19	ok. 1840 r.	

6.	Brody	Brody	44, 54/3	Staw na rzece Kamiennej, obecnie przekształcony w Zalew Brodzki	1964 r.	
7.	Brody	Ul. Piaskowa 21	634/2	Dawny młyn wodny, p. elektryczny, ob. Nieużytkowany, ul. Piaskowa, drewn.-mur.	Początek XX wieku	
8.	Brody	ul. Nad Torami	146/32, obręb Ruda	Kapliczka – kamienny krzyż z 1817 r.	1817 r.	
9.	Brody	ul. Radomska 17	142/2	Figura Chrystusa Frasobliwego w Brodach	1840 r.	

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków - zabytki nieruchome

Ponadto, w Gminnej Ewidencji Zabytków nie występują stanowiska archeologiczne, które byłyby zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, tj. w sołectwie Brody.

Gmina Brody ma korzystne położenie komunikacyjne. Przebiegają przez nią 3 ważne trakty:

- droga krajowa nr 9 z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka (**droga przebiega przez obszar rewitalizacji**)
- droga krajowa nr 42 ze Skarżyska Kam. przez Starachowice do Rudnika (**droga przebiega przez obszar rewitalizacji**)
- magistrała kolejowa Łódź Kaliska – Dębica (**stacja w Brodach**).

Tabela 17 Potrzeby w zakresie modernizacji/remontu dróg na terenie gminy Brody

L.p.	Nazwa (ewentualnie numer) drogi	Długość (w km)	Szacunkowa długość wymagająca modernizacji (remontu) w km	miejsowość
1.	313012 Brody-Ruśnia	1,159	1,159	Brody
2.	313024 T Połagiew-Polesie (ul. Akacyjowa)	1,990	0,546	Brody/Bór Kunowski

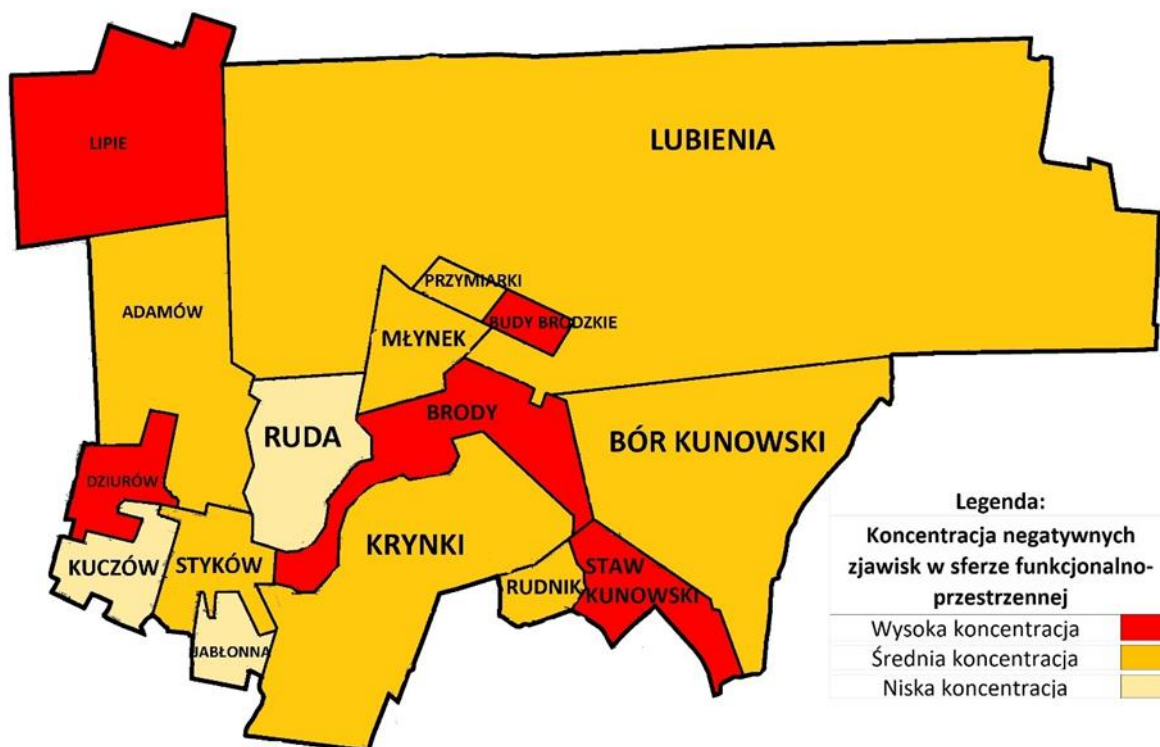
Źródło: Urząd Gminy Brody

Zdjęcie 11 Droga nad zalewem

Źródło: Urząd Gminy Brody

Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Brody w podziale sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody str. 70

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę

- dostęp do infrastruktury wodociągowej,
- dostęp do infrastruktury kanalizacyjnej,
- dostęp do infrastruktury gazowej.

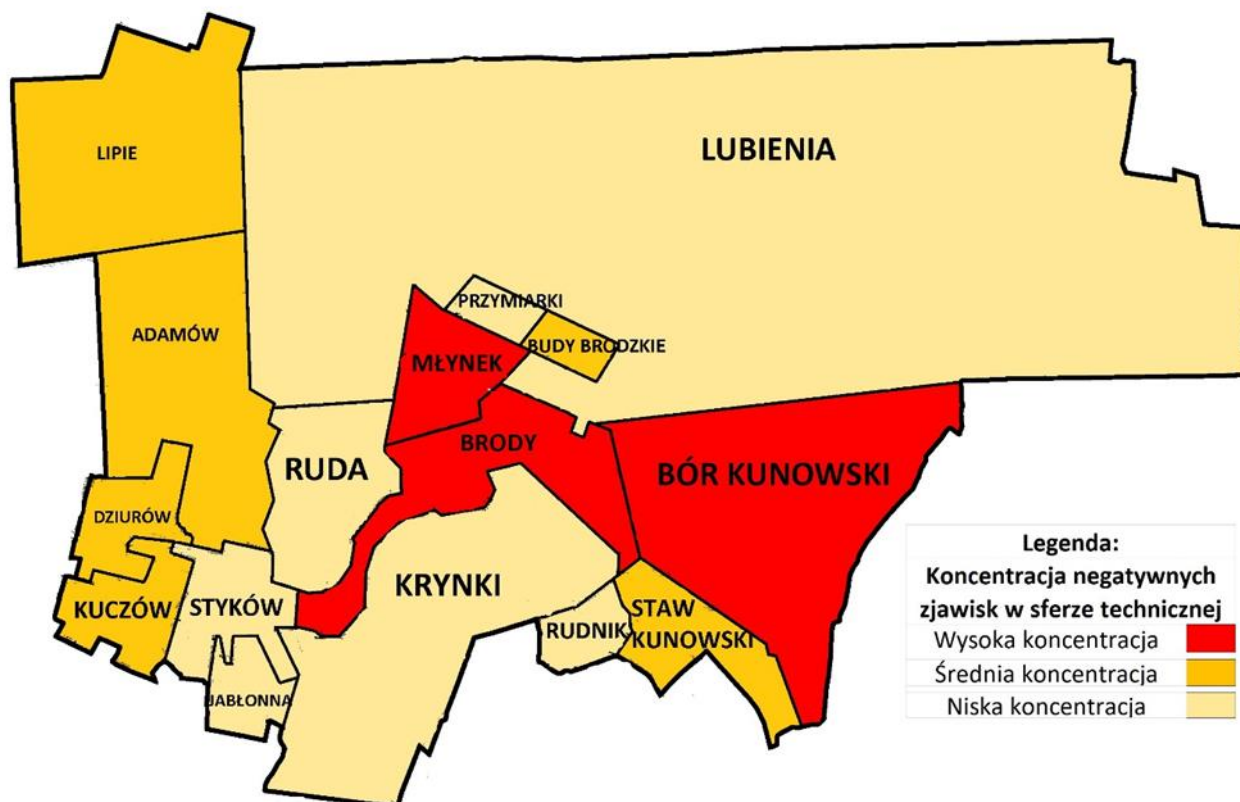
Obszar rewitalizacji jest w 100% zwodociągowany. Miejscowość Brody jest częściowo skanalizowana oraz posiada częściowo dostęp do sieci gazowej. Odbiorcy na terenie gminy korzystają z systemu gazu przewodowego średniego ciśnienia, którego źródłem jest wyżej wymieniony gazociąg DN 500 relacji Sandomierz — Lubienia. W gminie funkcjonują stacje redukcyjno — pomiarowe: Lubienia, Ruda i Lipie. Według danych przedstawionych przez GUS na koniec 2023r. z gazu ziemnego przesyłowego korzystało 1940 osób. Długość czynnej sieci ogółem wynosiła 141,3 km, zaś ilość czynnych przyłączy do budynków wynosiła 2 398 szt.

Tabela 18 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych na terenie Gminy Brody

L.p.	Miejscowość	Dostęp do inf. wodociągowej	Dostęp do inf. kanalizacyjnej	Dostęp do inf. gazowej	Koncentracja negatywnych zjawisk
1	Brody	TAK	CZĘŚCIOWO	CZĘŚCIOWO	WYSOKA

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody

Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Brody

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody s. 76

3.6. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały

Szczegółowa **diagnoza obszaru rewitalizacji** objęła wszechstronną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych, a także inwentaryzację zasobów dziedzictwa kulturowego. Te prace diagnostyczne umożliwiły **identyfikację kluczowych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych**, a także wskazanie wzajemnych powiązań pomiędzy zjawiskami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi. Tym samym diagnoza spełnia wymogi ustawy o rewitalizacji.

Główne wyzwania społeczne

Sołectwo Brody, pełniące rolę **centrum**, zapewnia mieszkańcom gminy dostęp do wielu niezbędnych funkcji i usług. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się **szczególną koncentracją problemów bezrobocia i uzależnienia od pomocy społecznej**, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i prowadzi do jego stygmatyzacji. Niezbędne są **długofalowe projekty wspierające najuboższe rodziny**, uwzględniające potrzeby wszystkich grup wiekowych.

Istotnym wyzwaniem jest również **wsparcie osób z niepełnosprawnościami**. Problemem jest **niedostateczna oferta dla ich rodzin i opiekunów**, co wymaga poszerzenia programu opieki wychowawczej oraz zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej.

Mieszkańcy borykają się z **bezradnością i zagrożeniem wykluczeniem społecznym**, potęgowanymi przez dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży wymagających specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Konieczna jest **realizacja projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne, wsparcie rodzin i kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców**. Wymaga to również **wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za edukację, kulturę i opiekę społeczną** (np. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Kultury w Brodyu) poprzez dofinansowanie ich działalności i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i całych rodzin.

Potrzeba integracji i dostępności

Wyzwanie w sferze społecznej stanowi również **wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych**. Barierą jest brak ogólnodostępnych miejsc spotkań, co wskazuje na potrzebę **tworzenia dostępnych**

i **wielofunkcyjnych przestrzeni** dla inicjatyw nieformalnych, grup mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Ważne jest także **uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych** w gminie. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, rośnie liczba seniorów. Rozwój oferty dla nich wymaga **inwestycji w infrastrukturę poprawiającą dostępność architektoniczną** obiektów i przestrzeni publicznych, a także działań wspierających **dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną**. Konieczne jest też rozszerzenie oferty wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, uwzględniającej ich rodziny i opiekunów.

Istnieje również **szerokie pole do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców**. Wymaga to różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych, które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także pozytywnie wpłyną na jego postrzeganie przez resztę gminy.

Wyzwania gospodarcze i środowiskowe

W sferze gospodarczej głównym problemem jest **brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami** oraz systemu wspierania osób planujących podjęcie działalności gospodarczej. Konieczna jest **koordynacja działań w tym zakresie** oraz stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji biznesowych. Problemem jest także **ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami**.

W odniesieniu do zjawisk środowiskowych, problemem są **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń** na terenie całego obszaru. Pomimo programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła jest niewystarczające. Istnieje potrzeba **zwiększenia skali działań w walce z niską emisją** oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Warto podkreślić, że **obszary cenne przyrodniczo są atutem Brodya**, co wskazują sami mieszkańcy.

Estetyka przestrzeni publicznych i świadomość ekologiczna

Na obszarze rewitalizacji istnieje także potrzeba **poprawy estetyki przestrzeni publicznych, z poszanowaniem ich naturalnych walorów**. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), które będą sprzyjać klimatowi i **podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców**.

Kluczowe wyzwania przestrzenno-funkcjonalne obszaru rewitalizacji

Główne problemy obszaru rewitalizacji w sferze **przestrzenno-funkcjonalnej** obejmują:

- **bariery komunikacyjne:** nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej utrudnia integrację różnych części obszaru rewitalizacji;
- **niski dostęp do rekreacji:** mieszkańcy mają niewystarczający dostęp do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych i zielonych;
- **bariery architektoniczne:** obiekty użyteczności publicznej i lokale usługowe są trudno dostępne dla osób z ograniczeniami ruchowymi;
- **zły stan infrastruktury pieszej i rowerowej:** niezadowalający stan chodników i ścieżek rowerowych.

Nowe potrzeby w rewitalizacji: zrównoważony rozwój i integracja

Istnieje również potrzeba:

- **wdrażania rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność** oraz realizacji inwestycji w **błękitno-zieloną infrastrukturę i rozwiązania oparte na naturze (nature-based solutions),**
- **wykorzystania zmodernizowanej i nowej infrastruktury** do wspierania **integracji społecznej,** przeciwdziałania **wykluczeniu** oraz budowania atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Problemy techniczne obszaru rewitalizacji: infrastruktura i bezpieczeństwo

W obszarze rewitalizacji zauważalny jest **niezadawalający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej,** takich jak budynki oświatowe czy Dom Kultury. Dodatkowo, **część dróg oraz infrastruktury pieszo-rowerowej wymaga pilnych inwestycji.**

Konieczne jest przeprowadzenie działań, które **poprawią bezpieczeństwo i komfort wszystkich uczestników ruchu drogowego,** ze szczególnym uwzględnieniem **potrzeb pieszych i rowerzystów.**

Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

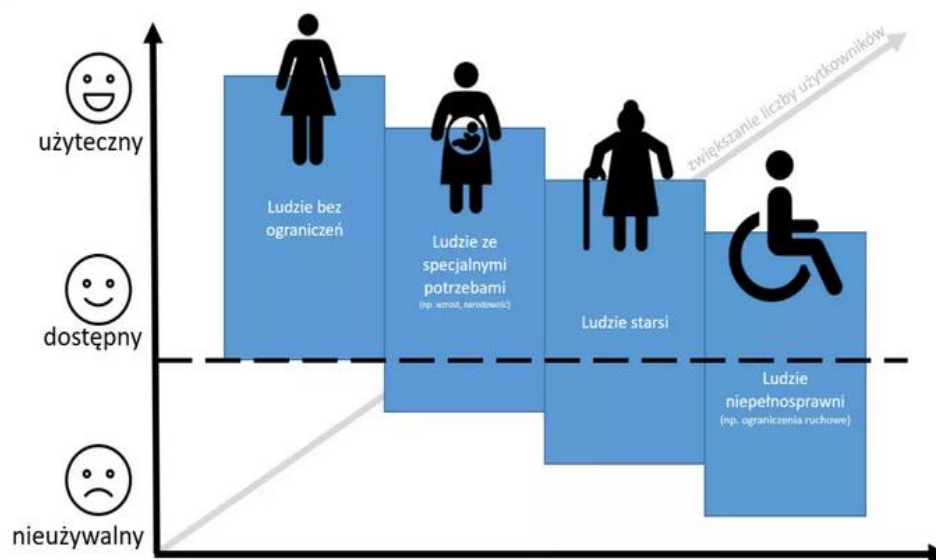
Obszar rewitalizacji w Brodach dysponuje szeregiem istotnych **potencjałów rozwojowych,** które mogą być efektywnie wykorzystane w procesie rewitalizacji:

- **Zaangażowanie społeczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują silne poczucie przynależności do swojej społeczności, aktywnie uczestniczą w działaniach społecznych (często nieformalnych) i deklarują gotowość do włączenia się w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji. To cenny kapitał ludzki do budowania wspólnych inicjatyw.
- **Potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji:** Gmina Brody posiada bogate walory środowiskowe i kulturowe, stwarzające doskonałe warunki do rozwoju turystyki, w szczególności agroturystyki. Jest to optymalna forma zagospodarowania turystycznego na obszarach chronionych, pozwalająca na czerpanie korzyści z lokalnych zasobów. Gmina Brody w całości leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej. Najbardziej malowniczym jego fragmentem jest wyraźne przewężenie doliny, a nawet można powiedzieć "przełom" rzeki przez wzgórza między Rudą a Krynkami. Walory krajobrazowe tego miejsca zostały pomnożone dzięki temu, że utworzono tu Zalew Brodzki (Zbiornik Brody Iłżeckie). Ten rozległy zbiornik retencyjny (powierzchnia ok. 260 ha i długość ok. 5 km.) jest nie tylko perłą okolicznego krajobrazu, ale i swego rodzaju centrum turystycznym regionu. Ważną atrakcją jest Centrum Turystyczne nad Zalewem Brodzkim m. in. z parkiem linowym, planowaną tyrolką na wyspę, piękną plażą, miejscami rekreacji, placami zabaw. Zalew ma także dobrą renomę wśród wędkarzy.
- **Zasoby zieleni i nowe przestrzenie publiczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji są silnie związani z terenami zielonymi i świadomi znaczenia ochrony przyrody i klimatu. Ta świadomość tworzy potencjał do ich aktywnego zaangażowania w projektowanie i zagospodarowywanie nowych miejsc aktywności sąsiedzkiej oraz otwartych przestrzeni publicznych, wzbogacając tym samym środowisko miejskie.
- **Aktywność lokalnych przedsiębiorców:** Przedstawiciele biznesu w Brodach od lat wspierają lokalną społeczność, na przykład poprzez pomoc w organizacji wydarzeń kulturalnych. Ta obywatelska wrażliwość i dostrzeganie korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców stanowią solidną podstawę do dalszej współpracy w ramach rewitalizacji.
- **Zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do usług publicznych:** Instytucje w Gminie Brody, odpowiedzialne za opiekę społeczną, kulturę, sport, edukację, rozwój oferty dla seniorów, ochronę środowiska i klimatu, a także transport i inwestycje, posiadają

doświadczenie w realizacji projektów podnoszących jakość usług publicznych. To umożliwia prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć, które skutecznie rozwiązują złożone problemy społeczne.

- **Potrzeba projektowania uniwersalnego:** Należy priorytetowo traktować projektowanie uniwersalne, aby zapewnić dostępność i komfort dla wszystkich użytkowników, w tym:
 - osób poruszających się na wózkach, o kulach i z ograniczoną mobilnością,
 - osób niewidomych i słabowidzących,
 - osób głuchych i słabosłyszących, a także głuchoniewidomych,
 - osób z niepełnosprawnościami psychicznymi, intelektualnymi oraz zaburzeniami funkcji poznawczych,
 - seniorów,
 - kobiet w ciąży,
 - osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
 - osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (również z rozumieniem języka pisanego lub mówionego),
 - osób o nietypowym wzroście (w tym dzieci),
 - osób wykluczonych cyfrowo,
 - osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem/towarem,
 - innych grup z tymczasowym wykluczeniem lub ograniczoną sprawnością manualną.

Użyteczność

Wzajemne powiązania problemów, potrzeb i potencjałów w obszarze rewitalizacji

Jak wynika z diagnozy, na obszarze rewitalizacji problemy, potrzeby i potencjały ściśle się ze sobą przenikają. Wynika to z faktu, że deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno **mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, jak i instytucji** funkcjonujących w tej samej przestrzeni.

Wszyscy mieszkańcy, niezależnie od wieku czy sprawności – **rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami** – korzystają z tej samej infrastruktury i przestrzeni publicznych, takich

jak budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne, parki, skwery, drogi, ścieżki czy chodniki. Często są to również osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców.

Co więcej, sposób projektowania infrastruktury i przestrzeni ma bezpośredni wpływ na **środowisko**, na przykład poprzez wybór źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych czy zastosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie. Ta **wzajemna zależność** podkreśla potrzebę zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji.

Rewitalizacja przestrzeni kluczem do integracji społecznej

Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacji stwarza realną szansę na rozwiązywanie problemów społecznych. Działania takie jak **doposażenie Domu Kultury** czy przedsięwzięcia planowane przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** mogą znacząco przyczynić się do **wspierania integracji sąsiedzkiej i budowania kapitału społecznego**.

4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (w 2030 r.).

Brody w 2030 roku to miejsce, gdzie rozwój społeczny i gospodarczy idzie w parze z dbałością o środowisko naturalne. Zintegrowana i aktywna społeczność korzysta z licznych możliwości edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych, a gmina jest rozpoznawalnym regionem turystycznym, przyciągającym gości pięknem krajobrazów i gościnnością mieszkańców.

Wyznaczony obszar, zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji.

5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a następnie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.

Główny cel rewitalizacji:

Zwiększenie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji dzięki pełnemu wykorzystaniu zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz wspieraniu inicjatyw gospodarczych, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego

Cele strategiczne

1. Zwiększenie jakości życia oraz aktywnego uczestnictwa społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji.	2. Stymulowanie ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	3. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury publicznej, odpowiadającej na potrzeby wszystkich grup społecznych, wraz z działaniami na rzecz ochrony środowiska	4. Wzmocnienie kompetencji i efektywności kadr zaangażowanych w proces rewitalizacji i rozwój obszaru
---	---	--	---

Kierunki działań:

Obszar strategiczny nr 1. Zwiększenie jakości życia oraz aktywnego uczestnictwa społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji

- **1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu:** Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
- **1.2 Wzmacnianie rodzin:** Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.
- **1.3 Aktywni Seniorzy:** Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych.
- **1.4 Inwestycja w młode pokolenie:** Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.
- **1.5 Integracja społeczności:** Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

Obszar strategiczny nr 2. Stymulowanie ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy

- **2.1 Rozwój turystyki lokalnej:** Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru.
- **2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług:** Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych.
- **2.3 Wspieranie lokalnego biznesu:** Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Obszar strategiczny nr 3. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury publicznej, odpowiadającej na potrzeby wszystkich grup społecznych, wraz z działaniami na rzecz ochrony środowisk

- **3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie:** Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.
- **3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności:** Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
- **3.3 Efektywność energetyczna:** Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury.
- **3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego:** Zachowanie i promocja zabytków.
- **3.5 Powszechna dostępność:** Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Obszar strategiczny nr 4. Wzmocnienie kompetencji i efektywności kadr zaangażowanych w proces rewitalizacji i rozwój obszaru

- **4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny:** Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności.
- **4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra:** Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zakres i charakter przedsięwzięć

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obejmują one działania o charakterze:

- społecznym,
- gospodarczym,
- środowiskowym,
- przestrzenno-funkcjonalnym,
- technicznym.

Lista ta zawiera kluczowe informacje niezbędne do realizacji celów programu, przy jednoczesnym uwzględnieniu zróżnicowanego poziomu gotowości realizacyjnej poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia programu. Szczegóły dotyczące realizacji projektów będą doprecyzowywane w trakcie wdrażania GPR, a wyznacznikiem końcowej formy przedsięwzięć pozostaną cele i kierunki działań określone w GPR.

Priorytety i role infrastruktury

Przy identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych priorytetowo potraktowano projekty o charakterze społecznym. W wykazie znalazły się również przedsięwzięcia infrastrukturalne, jednak należy podkreślić, że modernizacja oraz tworzenie nowej infrastruktury są narzędziem do rozwiązywania problemów i przeciwdziałania deficytom występującym na obszarze rewitalizacji.

Analiza i przygotowanie

Aby zapewnić wysoką jakość i efektywność realizowanych przedsięwzięć, przyjęto zasadę, że każdorazowe przystąpienie do realizacji projektu poprzedzi szczegółowa analiza. Jej celem jest:

- pogłębienie wstępnych założeń,
- ocena praktyk i rozwiązań wdrażanych w podobnych przedsięwzięciach,
- wybór najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań.

Dotyczy to zarówno projektów społecznych, jak i inwestycyjnych. W związku z realizacją wybranych projektów mogą być powoływane zespoły robocze odpowiedzialne za weryfikację założeń, monitorowanie oraz ewaluację przedsięwzięć.

Lokalizacja przedsięwzięć

Podstawowe przedsięwzięcia realizujące cele GPR zostały zaplanowane w granicach obszaru rewitalizacji. Na etapie prac nad programem nie stwierdzono potrzeby korzystania z zasobów poza tym obszarem. Jednakże, ze względu na możliwe techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, które mogą ujawnić się dopiero w trakcie realizacji programu, istnieje prawdopodobieństwo, że niektóre działania będą wymagały interwencji również poza granicami obszaru rewitalizacji.

Tabela 19 Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Szacunkowa wartość
1.	Kierunek zatrudnienie - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	800 000,00 zł
2.	Dojrzałość i Aktywność - programy aktywizacji dla osób starszych	500 000,00 zł
3.	Rodzina w Rozkwicie - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	800 000,00 zł
4.	Klucz do Wiedzy rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	1 000 000,00 zł
5.	Rewitalizacja Gminy Brody – nowa jakość życia i zrównoważony rozwój	10 000 000,00 zł
6.	Zielona rewitalizacja – efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	6 000 000,00 zł
7.	Nowa jakość bezpieczeństwa w rewitalizacji – modernizacja dróg, chodników i tras rowerowych	4 500 000,00 zł
8.	Pracownicy administracji i dialog społeczny w procesie rewitalizacji Gminy Brody – współpraca z lokalnym biznesem dla efektywnej realizacji celów	35 000,00 zł
	Razem	23 635 000,00 zł

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kierunek zatrudnienie - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy
2 Zakres	W ramach realizowanego zadania świadczone będą usługi rynku pracy, określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obejmujące w szczególności: • pośrednictwo pracy, mające na celu uzyskanie zatrudnienia odpowiedniego do kwalifikacji i kompetencji wspieranej osoby, a także poradnictwo zawodowe dotyczące wyboru odpowiedniego zawodu oraz wsparcie w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; • organizację wysokiej jakości szkoleń, które umożliwią zdobycie, zmianę lub podniesienie kompetencji i kwalifikacji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu lub zadań na danym stanowisku; • zdobywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności poprzez realizację staży, spełniających standardy określone w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; • wsparcie zatrudnienia osób młodych u przedsiębiorców lub innych pracodawców, w formie zachęt takich jak pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bonusy zatrudnieniowe lub bonusy na

	zasiedlenie, przy czym dobór odpowiedniej formy wsparcia opiera się na indywidualnej ocenie adekwatności; • pomoc osobom młodym w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, poprzez udzielenie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności oraz organizację szkoleń, które dostarczą niezbędnej wiedzy i umiejętności do efektywnego prowadzenia przedsiębiorstwa.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu firmy, - zwiększenie poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Wskaźniki produktu: - Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby], - Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach Gmina Brody Powiatowy Urząd Pracy w Starachowicach Powiat Starachowicki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	800 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + priorytet 10 Aktywni na rynku pracy Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Dojrzałość i Aktywność - programy aktywizacji dla osób starszych
2 Zakres	Projekt obejmuje kompleksowe podejście do wsparcia osób starszych i tych ze szczególnymi potrzebami w tym m.in. wsparcie Klubu Seniora "Aktywni". Zakładamy modernizację i wyposażenie obiektu Klubu, aby stał się w pełni dostępny. Usuwamy bariery architektoniczne i dostosowujemy otoczenie, by każdy mógł swobodnie korzystać z jego oferty. Dodatkowo, zapewniamy wysokiej jakości kadrę oraz zróżnicowane formy wsparcia, które odpowiadają na indywidualne potrzeby beneficjentów. Projekt obejmuje: • asystentura i opieka domowa: planujemy wsparcie asystenckie, opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; • mieszkania treningowe i wspomagane: udostępniamy bezpieczne przestrzenie, które wspierają samodzielność i adaptację do życia w społeczności; • opieka wytchnieniowa: zapewniamy opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, odciążając ich nieformalnych opiekunów – członków rodzin; • wsparcie dla opiekunów: oferujemy wsparcie psychologiczne oraz szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w tym członków rodzin, pomagając im w codziennej opiece. • usługi towarzyszące: w ramach projektu dostępne są również usługi takie jak teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków oraz drobne usługi domowe (remontowe, porządkowe, higieniczne); działania te mają na celu zapobieganie umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; • rozwój usług w społeczności lokalnej: wspieramy proces deinstytucjonalizacji placówek całodobowych, promując i rozszerzając ofertę usług świadczonych bezpośrednio w społeczności lokalnej; • miejsca opieki medycznej: aktywnie wspieramy tworzenie nowych i rozwój istniejących form zdeinstytucjonalizowanej opieki medycznej, w tym hospicjów domowych. długoterminowa opieka domowa: zapewniamy długoterminową medyczną opiekę domową, w tym pielęgniarstwą, dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawienie dostępności oferty Gm. Brody w zakresie usług i opieki nad seniorami, - uzupełnienie oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze,

	- zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej, Wskaźniki produktu: - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), - Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby), - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach Gmina Brody Świętokrzyski Urząd Wojewódzki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rodzina w Rozkwicie - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będzie kompleksowe wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodzin, obejmujące m.in: • działania asystenta rodziny, • poradnictwo dla rodzin, • działalność świetlic środowiskowych, • powoływanie rodzin wspierających, • przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej, • wsparcie preadopcyjne, • wsparcie postadopcyjne. Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek (typu świetlice środowiskowe). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (m.in.: działania podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zapobiegania wszelkiego rodzaju dyskryminacji). Działania na rzecz dzieci oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, obejmujące w szczególności: • grupy samopomocowe; • asystenturę rodziny; • konsultacje ze specjalistami w zakresie zdiagnozowanych problemów i deficytów w rodzinie; • terapię w rodzinie. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - wspieranie integracji społecznej osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - utworzenie placówki wsparcia dziennego. Wskaźniki produktu: - Całkowita liczba osób objętych wsparciem [osoba], - Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoba], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.],

	- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]. Wskaźnik rezultatu: - Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brodach Gmina Brody Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach Powiat Starachowicki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	800 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.05 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Klucz do Wiedzy rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach projektu planowane są działania polegające na: 1. Rozbudowa, modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych: • tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), • dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, • rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: ✓ zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych,

	✓ zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, ✓ zajęcia specjalistyczne, ✓ wsparcie w zakresie edukacji włączającej, • doskonalenie kompetencji kadry, • wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi. 2. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 3. Zajęcia dodatkowe podnoszące szanse absolwenta liceum na rynku pracy dzięki znajomości języka niemieckiego technicznego, arkusza kalkulacyjnego oraz wiedzy o elektryczności 4. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - nabycie i wzmocnienie kompetencji kluczowych dzieci z obszaru rewitalizacji, - zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej, - zwiększenie poziomu integracji i aktywizacja, - zwiększenie dostępu do nowoczesnych technik i form nauczania oraz nowoczesnych pomocy naukowych. Wskaźniki produktu: - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (osoby), - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty), - Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby). Wskaźnik rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby),

	- Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.4 Inwestycja w młode pokolenie: Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.
5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – sołectwo Brody
6 Podmioty realizujące	Placówki edukacyjne z obszaru rewitalizacji Organizacje pozarządowe Gmina Brody
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 8 Edukacja na wszystkich etapach życia, Działanie FESW.08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej, Działanie FESW.08.02 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja Gminy Brody – nowa jakość życia i zrównoważony rozwój
2 Zakres	Zadanie polega realizacji zadań mających na celu zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, funkcjonalno – przestrzennych oraz technicznych. Zakres projektu obejmuje następujące zadania: 5.1 Modernizacja wraz z zagospodarowaniem terenu i wyposażeniem Centrum Kultury i Rekreacji w Brodach (obiekt zabytkowy), 5.2 Przebudowa ulicy Aptecznej i Staszica wraz z kanalizacją deszczową, 5.3 Przebudowa zaplecza i boiska sportowego wraz z odwodnieniem i wykonaniem trybun z zadaszeniem oraz oświetlenia (ul. Sportowa) [inwestycja zlokalizowana na obszarze narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych] 5.4 Przebudowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej (ul. Sportowa). Budowa bieżni do biegania na odcinku 200 mb. [inwestycja zlokalizowana na obszarze narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych]

	5.5 Przebudowa boiska asfaltowego na boisko wielofunkcyjne przy PSP w Brodach (ul. Szkolna), 5.6 Wymiana wodociągu (ze stalowego na PCV) – ul. Radomska i Nadrzeczna [inwestycja częściowo zlokalizowana na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią] 5.7 Wymiana oświetlenia ulicznego. Zadanie realizowane na całym obszarze rewitalizacji oraz budowa nowych punktów przy drodze krajowej nr 9, ul. Słonecznej, ul. Na stoku, ul. Nad Torami. 5.8 Budowa chodnika przy ul. Szkolnej. 5.9 Montaż monitoringu na całym obszarze rewitalizacji w szczególności w miejscach niebezpiecznych.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej, kulturowej, • zachowanie obiektów zabytkowych, • poprawa poziomu bezpieczeństwa, • rozwój oferty turystycznej, • poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej na rzecz przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, który podniesie atrakcyjność rewitalizowanego obszaru, w tym ożywienie gospodarcze. Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych 2.1 Rozwój turystyki lokalnej: Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego: Zachowanie i promocja zabytków. 3.5 Powszechna dostępność: Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody

6 Podmiot realizujący	Gmina Brody
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	10 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (poza infrastrukturą rekreacyjną i sportową niekwalifikowalną w ramach przedmiotowego zadania) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zielona rewitalizacja – efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii
2 Zakres	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada: 6.1 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej m.in. szkoła, świetlica, OSP, Urząd Gminy w Brodach (m.in. montaż klimatyzacji, wymiana źródła ciepła na pompę ciepła, montaż PV, geotermia), budynek zaplecza sportowego w Brodach w zakresie montażu klimatyzacji (rekuperacji), montażu PV, ogrzewania pompą ciepła. [budynek zaplecza sportowego częściowo znajduje się na [obszarze narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych] 6.2 Termomodernizacja i renowacja Domu zarządu dawnej walcowni i pudlingarni w Brodach m.in.: kompleksową modernizację instalacji centralnego ogrzewania, modernizację instalacji ciepłej wody użytkowej (CWU), budowę kompleksowej instalacji fotowoltaicznej, wymianę stolarki okiennej na okna z nawiewnikami spełniającymi obowiązujące normy, docieplenie ścian zewnętrznych, wymianę drzwi zewnętrznych, docieplenie i izolację piwnic, wykonanie posadzek, wymianę oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne typu LED. Zakres obejmuje również remont pomieszczeń sanitarnych, w tym dostosowanie jednej łazienki do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; wykonanie prac wykończeniowych wewnątrz budynku: renowacja ścian i sufitów wraz z malowaniem, remont klatki schodowej, odwodnienie budynku. Zadanie obejmuje także budowę kompleksowej instalacji fotowoltaicznej o mocy dostosowanej do zapotrzebowania energetycznego budynku. Zadanie obejmuje

	także renowację/modernizację/przebudowę w środku przedmiotowego budynku i dostosowanie go do planowanych funkcji (miejsce działalności organizacji społecznych, izba pamięci, itp.). 6.3 Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (m.in. montaż OZE na oczyszczalni ścieków w Brodach, przepompowniach). W związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi przed przystąpieniem do ich realizacji zadania gmina/inwestor dokona rozpoznania, czy w budynku występują chronione gatunki zwierząt, (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując tę inwestycję Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - redukcja emisji szkodliwych substancji dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, - zmniejszenie kosztów zużycia energii, - zwiększenie wykorzystania OZE. Wskaźniki produktu dla działania 2.1 FEŚ: - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej (m2), - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.), - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła (szt.), - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE (MW),

	- Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW), Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) Wskaźniki rezultatu dla działania 2.1 FEŚ: - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych (tona ekwiwalentu CO₂/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (MWh/rok), - Liczba dodatkowych użytkowników podłączonych do sieci ciepłowniczej (użytkownicy). Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.3 Efektywność energetyczna: Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmiot realizujący	Gmina Brody Przedsiębiorcy z terenu rewitalizacji Właściciele budynków jednorodzinnych
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	6 000 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 - działanie 2.1 Efektywność energetyczna – dotacje i/lub działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Nowa jakość bezpieczeństwa w rewitalizacji – modernizacja dróg, chodników i tras rowerowych
2 Zakres	Systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg publicznych, z naciskiem na uspokajanie ruchu i poprawę bezpieczeństwa użytkowników. Projekt zakłada modernizację/rozbudowę infrastruktury około drogowej tj. oświetlenie, chodniki. Budowa

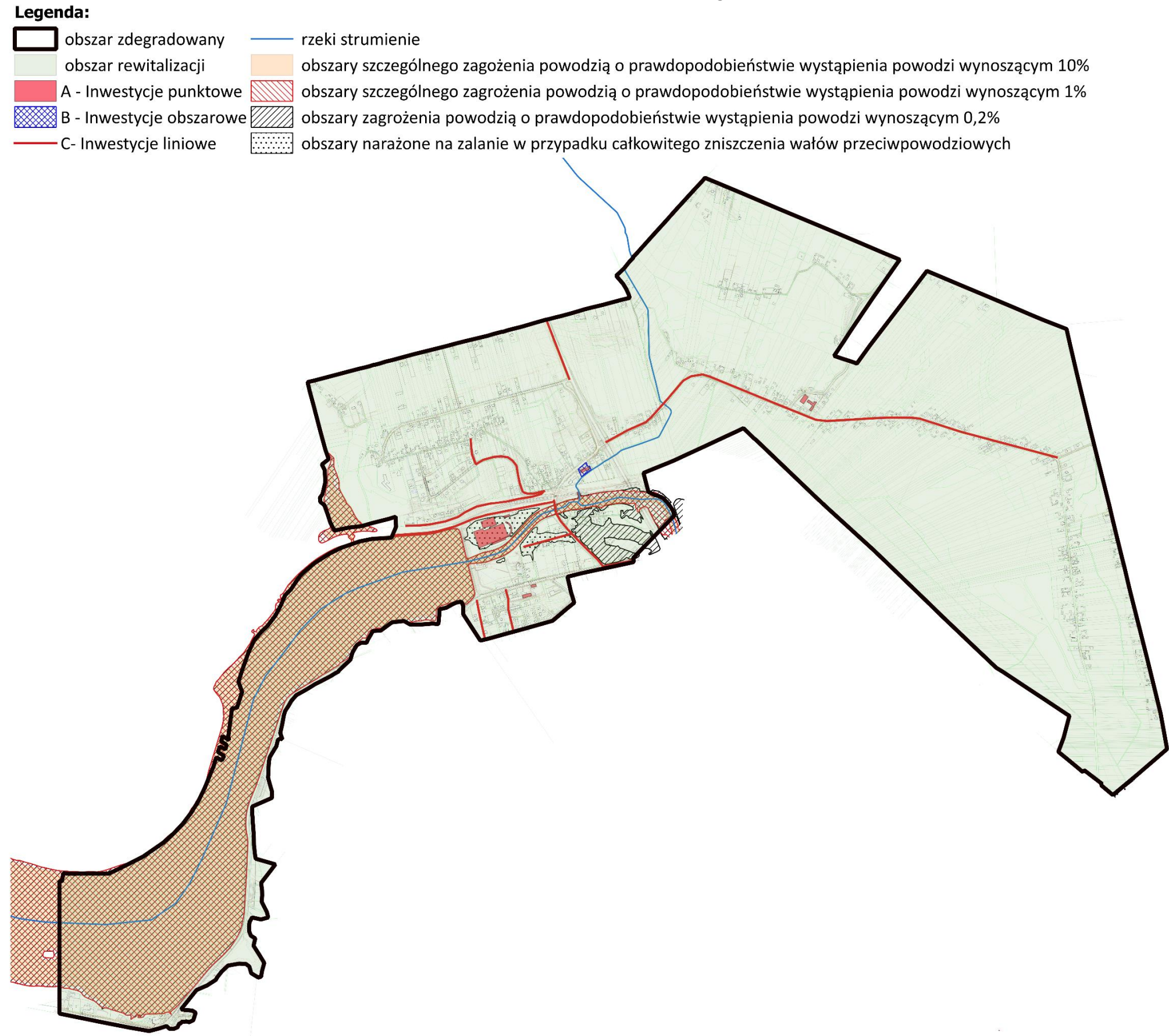
	ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji wraz z rozlokowaniem punktów serwisowych do samodzielnej naprawy rowerów oraz montowaniem stojaków na rowery przy najważniejszych węzłach komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych; ciągłe poprawianie i uzupełnianie sieci chodników; wprowadzanie elementów zieleni oraz małej infrastruktury itd. Zadanie zakłada m.in. infrastrukturę turystyczną tj.: • Budowa ciągu pieszo-jezdnego wzdłuż drogi powiatowej na odcinku od skrzyżowania z drogą gminną ul. Panoramiczna w Rudzie do skrzyżowania z drogą powiatową ul. Radomska w Brodach - II Etap.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty - poprawa stanu infrastruktury drogowej, - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, - poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu do działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Pozostałe wskaźniki produktu: - Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km), - Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), - Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km) Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem.
4 Realizowane kierunki działań	3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmiot realizujący	Gmina Brody Powiatowy Zarząd Dróg w Starachowicach Powiat Starachowicki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	4 500 000 zł Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) Pozostałe środki krajowe

	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 (w zakresie limitów i ograniczeń wynikających z Regulaminu konkursu) Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Pracownicy administracji i dialog społeczny w procesie rewitalizacji Gminy Brody – współpraca z lokalnym biznesem dla efektywnej realizacji celów
2 Zakres	Projekt zakłada następujące działania: 1. Organizacje cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji - Celem spacerów jest bieżąca ewaluacja prowadzonych przedsięwzięć oraz nawiązanie dialogu z mieszkańcami. W spacerach będą uczestniczyć członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji, a także przedstawiciele różnych instytucji, takich jak Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i inne. Dodatkowo planowane jest zapraszanie ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów, którzy posiadają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 2. Zaangażowanie przedsiębiorców i promocja aktywności społecznej - W ramach projektu przewiduje się organizację cyklicznych spotkań tematycznych oraz aktywne włączanie przedsiębiorców w realizację działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości. Dodatkowo planowane są wydarzenia sportowe, kulturalne oraz inicjatywy adresowane do młodzieży, które mają na celu promowanie aktywności obywatelskiej. Przedsiębiorcy będą również zapraszani na spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji oraz do udziału w spacerach po obszarze rewitalizacji.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - zwiększenie zainteresowania lokalnego biznesu przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, - zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, - poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb lokalnego biznesu na obszarze rewitalizacji. Wskaźniki produktu:

	- Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem lokalnych przedsiębiorców (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny: Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności. 4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra: Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Brody
6 Podmiot realizujący	Gmina Brody Zespół ds. rewitalizacji Komitet rewitalizacyjny Przedsiębiorcy z obszaru rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	35 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Mapa 11 Lokalizacja planowanych inwestycji na tle obszarów zagrożonych powodzią

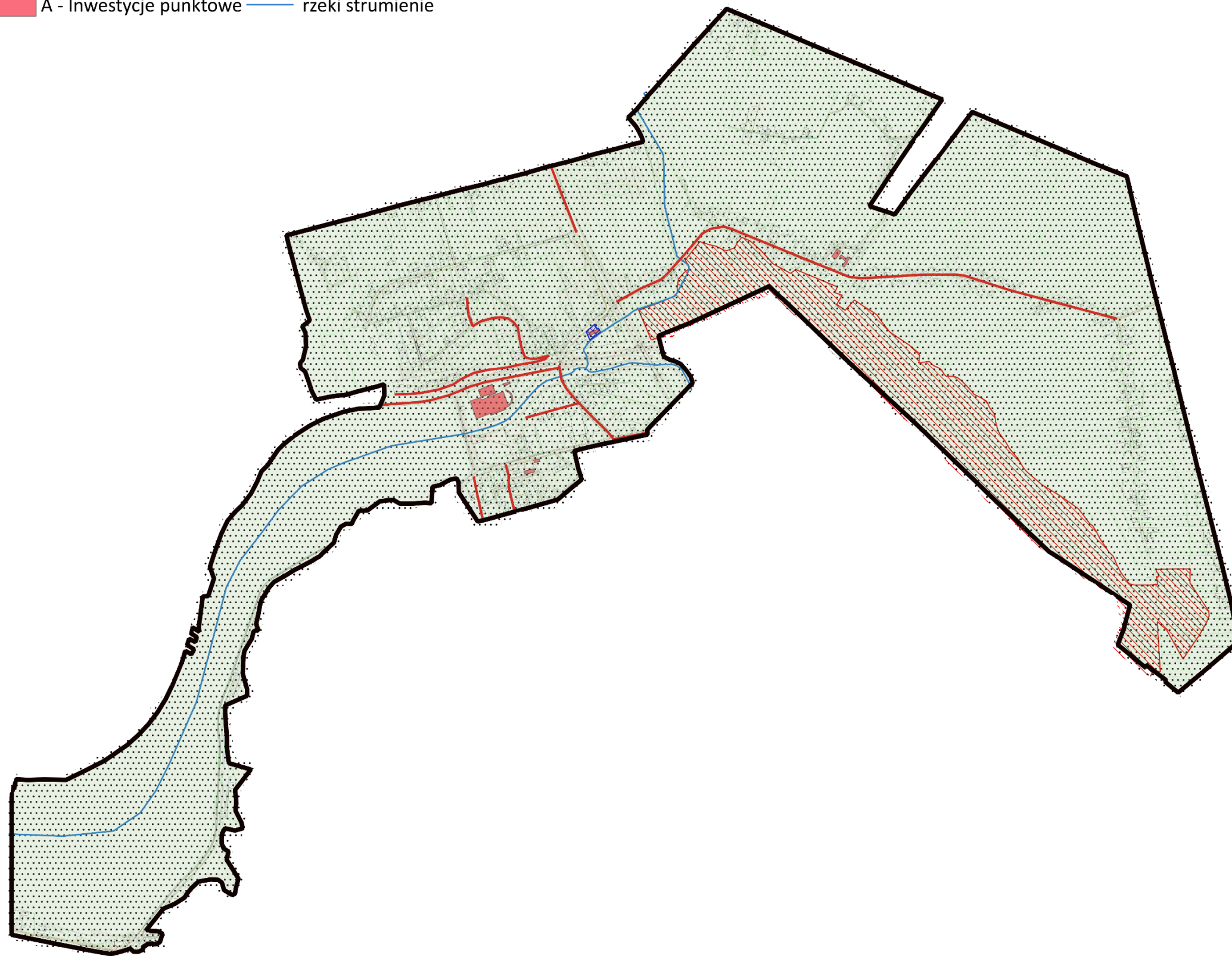

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Mapa 12 Lokalizacja planowanych inwestycji na tle obszarów chronionych

Legenda:

obszar zdegradowany	B - Inwestycje obszarowe	Obszary Chronionego Krajobrazu
obszar rewitalizacji	C- Inwestycje liniowe	Obszary Natura 2000 - obszary siedliskowe
A - Inwestycje punktowe	rzeki strumienie	

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich projektów uzupełniających zaplanowano na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Innowacyjne projekty włączenia społecznego i wsparcia rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych na terenie obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także:

	▪ tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług realizowanych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; ▪ wsparcie dla usług asystenckich i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; ▪ usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych; ▪ zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wychowawcza; ▪ wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; ▪ wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, ▪ długoterminową medyczną opieką domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwą opieką długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin. 1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Tworzenie oraz funkcjonowanie w różnych częściach obszaru rewitalizacji tzw. miejsc trzecich tzn. miejsc spotkań poza domem i pracą, dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań, warsztatów grup młodzieży i sąsiadów).
3 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

	3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.
--	--

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa komunikacji publicznej obszaru rewitalizacji z innymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi gminy Brody
2 Zakres	Stałe rozwijanie oferty transportu publicznego (zwłaszcza autobusowego) na obszarze rewitalizacji w celu zwiększenia dostępności oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców (zwłaszcza obszarów wiejskich Gminy Brody, a także obszaru rewitalizacji z innymi większymi ośrodkami miejskimi np. zwiększenie liczby połączeń z Kielcami, Krakowem). Planuje się m.in. realizację projektów pilotażowych w zakresie częstotliwości i pór kursowania busów, jak i eksperymentowanie z modyfikowaniem istniejących tras lub wprowadzaniem do rozkładu nowych linii.
3 Realizowane kierunki działań	3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Błękitno-zielony obszar rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni na obszarze rewitalizacji oraz realizacja instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) itp.
3 Realizowane kierunki działań	2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Szeroka oferta wsparcia dla początkujących przedsiębiorców działających na obszarze sołectwa Brody. Stworzenie miejsca inkubacji nowych firm, które jednocześnie ułatwi nawiązywanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. Oferta doradztwa, szkoleń i konsultacji itp., zwłaszcza w zakresie zakładania i prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Promowanie usług oferowanych przez przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji m.in. poprzez stworzenie programu popularyzującego oferowane przez nich usługi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Tworzenie i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Powstanie na obszarze rewitalizacji podmiotu lub podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnej), które pozwolą na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i znajdujących się w trudnej sytuacji.
3 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

7. Opis podejścia zintegrowanego

Aby cele Gminnego Programu Rewitalizacji zostały osiągnięte, niezbędne jest jednoczesne realizowanie wielu zróżnicowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ich integracja, a także koordynacja działań wszystkich zaangażowanych podmiotów i osób, wynika zarówno z kompleksowego charakteru, jak i szerokiego zakresu zidentyfikowanych projektów.

Kluczowe kierunki działań i komplementarność projektów

W oparciu o najważniejsze kierunki działań, wskazane w poprzednim rozdziale, przyszłe przedsięwzięcia powinny być **komplementarne**. Oznacza to, że projektowany program rewitalizacji musi być ściśle powiązany z innymi inicjatywami, które przyczyniają się do rozwiązania podobnych problemów na obszarze rewitalizacji oraz wspierają realizację zbliżonych lub powiązanych celów. Przykładem takiej komplementarności są projekty wspierające **integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia podstawowe, takie jak „Pracownicy administracji i dialog społeczny w procesie rewitalizacji Gminy Brody – współpraca z lokalnym biznesem dla efektywnej realizacji celów”, jak i uzupełniające, np. „Wspieranie inicjatyw oddolnych”.

Mechanizmy koordynacji i monitoringu

Skuteczna integracja działań i przedsięwzięć GPR wymaga **cyklicznego przeglądu potrzeb interesariuszy** oraz bieżącego monitorowania stanu realizacji projektów. Kluczowym mechanizmem koordynacyjnym będą regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Podczas tych spotkań omawiane będą wzajemne powiązania między poszczególnymi przedsięwzięciami.

Co ważne dla sukcesu programu, działania integrujące społeczność miejscowości Brody będą realizowane równocześnie z poprawą i rozwojem infrastruktury służącej integracji, sportowi, zdrowiu i kulturze. Całość działań koordynacyjnych zostanie ukierunkowana na to, aby wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne efektywnie i trwale przyczyniły się do poprawy oferty usług publicznych, ulepszenia przestrzeni publicznej oraz minimalizacji wykluczenia społecznego na obszarze objętym rewitalizacją.

Komplementarność programu: synergia dla rewitalizacji

Rewitalizacja to złożony proces, który ma na celu wydobyć zdegradowanego obszaru z kryzysu. Przewidujemy kompleksowe działania, które będą integrować różnorodne przedsięwzięcia, aby skutecznie wspierać społeczność lokalną, przestrzeń i gospodarkę. Kluczem do sukcesu jest koordynacja działań na wyznaczonym obszarze, realizowana przez wielu interesariuszy w ramach spójnego programu rewitalizacji.

Co charakteryzuje ten proces?

- **interdyscyplinarność:** łączymy wiedzę i doświadczenie z różnych dziedzin, aby osiągnąć maksymalną synergię;
- **kompleksowość:** podchodzimy do problemów holistycznie, uwzględniając wszystkie potrzeby obszaru rewitalizacji;
- **partnerstwo:** współpracujemy ponad podziałami – z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym;
- **reakcja na kryzys:** działamy szybko i efektywnie, odpowiadając na palące problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Zakres i charakter działań

Przewidywane działania rewitalizacyjne to projekty planowane do realizacji w ramach programów unijnych oraz innych funduszy publicznych i prywatnych. Koncentrujemy się na aspekcie społecznym, ale zawsze uwzględniamy rozwój gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, techniczny oraz środowiskowy. Nie chodzi o doraźne remonty, lecz o trwałe zmiany strukturalne, które zapewnią długofalowy rozwój.

Planowanie i realizacja przedsięwzięć

Wszystkie planowane inicjatywy mają na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb obszaru rewitalizacji i przyniesienie trwałych, długoterminowych efektów. Kluczowa jest **kompleksowość interwencji** – nie dopuszczamy do realizacji wybiórczych projektów, które koncentrują się wyłącznie na szybkim efekcie estetycznym czy modernizacjach, bez wprowadzania istotnych zmian strukturalnych. Takie podejście gwarantuje wielowymiarowy i strategiczny charakter rewitalizacji, niezbędny dla skutecznego i trwałego rozwoju.

Komplementarność obszarowa: precyzyjne interwencje w kluczowych lokalizacjach

Komplementarność ta oznacza, że nasze działania rewitalizacyjne są precyzyjnie ukierunkowane na konkretne obszary, które najbardziej potrzebują wsparcia. Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie szczegółowej analizy, zawartej w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Brody”, a następnie formalnie przyjęty uchwałą nr 30 maja 2025r uchwałą nr VI/52/25 Rady Gminy w Brodach w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Brody.

Struktura obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje I wszystkich mieszkańców **sołectwa Brody**. To właśnie na terenie Bród zidentyfikowano największą koncentrację negatywnych zjawisk. Te problemy często współwystępują z trudnościami w innych obszarach, takich jak gospodarka, środowisko, sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz infrastruktura techniczna. Jednocześnie teren sołectwa jest kluczowy dla rozwoju Gminy Brody.

Cele i zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów specyficznych dla obszaru rewitalizacji. Dzięki temu, że obszar ten pełni funkcje centrotwórcze (handlowo-usługowe, administracyjne, rekreacyjne, kulturalne), pozytywne efekty rewitalizacji wpłyną nie tylko na nie same, ale także na całą społeczność gminy.

Komplementarność i koncentracja działań

Podczas opracowywania Programu uwzględniono ścisłe powiązania pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi we wszystkich sferach kryzysowych. Dzięki temu planowane jest osiągnięcie wzajemnie dopełniających się efektów rewitalizacji, a rezultaty działań będą widoczne zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na terenach sąsiednich. **Przestrzenna komplementarność** jest zapewniona poprzez koncentrację interwencji na terenie sołectwa, dostosowanej do jego specyficznych problemów, skali i wielkości.

Komplementarność problemowa: kompleksowa odpowiedź na wyzwania

Komplementarność ta oznacza, że wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne tworzą spójną i uzupełniającą się całość, a co za tym idzie wspólnie przyczyniają się one do łagodzenia lub rozwiązywania kluczowych problemów zdiagnozowanych w różnych sferach kryzysowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Szczególny nacisk położono na kwestie społeczno-gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe.

Projekty społeczno-gospodarcze

Działania o charakterze społeczno-gospodarczym kierowane są przede wszystkim do grup najbardziej zagrożonych marginalizacją na obszarze rewitalizacji. Należą do nich osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz młodzież z rodzin dotkniętych szeroko rozumianą bezradnością życiową. Celem tych przedsięwzięć jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywizacji zawodowej poprzez różnorodne projekty podnoszące kompetencje, umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców. Równocześnie wspieramy aktywizację społeczną i obywatelską, angażując mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Projekty przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe

Aktywizacji społecznej sprzyjają również projekty poprawiające warunki przestrzenne obszaru rewitalizacji. Kluczowe są przedsięwzięcia kompleksowo zmieniające przestrzeń publiczną, które mają wykreować bezpieczną, atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń. Wspierają je inne inicjatywy poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej oraz promujące aktywne formy spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, szeroko zakrojone działania mają na celu ograniczenie źródeł niskiej emisji, co korzystnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Wszystkie projekty są w pełni zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy. Dzięki temu skutecznie odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji, zapewniając spójność i efektywność działań.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji oparty będzie na współpracy Zespołu ds. rewitalizacji oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Dzięki temu systemowi możliwe jest efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz prowadzenie spójnych procedur zarządczych na etapie przygotowywania i wdrażania Programu.

Kompetencje i organizacja Zespołu zadaniowego

Nadzór nad pracą zespołu sprawuje Wójt Gminy, natomiast funkcję przewodniczącego pełni Zastępca Wójta. Zespół ds. rewitalizacji tworzą przedstawiciele wszystkich kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Gminy oraz kierownicy jednostek organizacyjnych istotnych dla procesu rewitalizacji.

Zadania i funkcje Zespołu zadaniowego

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynacja prac związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szerokie włączenie społeczne na wszystkich etapach tego procesu.

Do obowiązków Zespołu należy również prowadzenie monitoringu realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych, koordynacja współpracy pomiędzy jednostkami gminy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację programu. To Zespół będzie rekomendował zmiany i korekty w realizowanych zadaniach na podstawie regularnych sprawozdań dotyczących postępów.

Program Rewitalizacji: inicjatywy lokalnej społeczności na rzecz rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji opiera się na realnych potrzebach mieszkańców. Przedsięwzięcia w nim ujęte to bezpośrednia odpowiedź na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Co ważne, nie są to projekty narzucone "z góry", a takie, które powstały w drodze szerokich konsultacji społecznych, jako oddolne inicjatywy zgłaszane przez samych zainteresowanych. Każdy projekt jest spójny z celami Programu i uzupełnia inne działania w nim zawarte. Urząd Gminy dysponuje również kadrą o niezbędnym potencjale do skutecznego przygotowania wniosków, wdrożenia i rozliczenia otrzymanych dotacji.

Komplementarność międzyokresowa: doświadczenie i plany na przyszłość

Gmina Brody posiada doświadczenie we wdrażaniu rewitalizacji. Obecne działania stanowią naturalną kontynuację „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023”. Dzięki wcześniejszym przedsięwzięciom zdobyto cenne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów rewitalizacyjnych, opartych na szerokim włączeniu społecznym i zintegrowanych działaniach w obszarach kryzysowych.

Oto przykłady wcześniejszych przedsięwzięć realizowanych na terenie miejscowości Brody w ostatnich latach:

- Rozwój potencjału endogenicznego poprzez wykorzystanie walorów turystycznych Zalewu Brodzkiego usytuowanego w Dolinie Kamiennej, wartość projektu: 12 806 027,12 zł w tym dofinansowanie z UE: 5 641 105,52 zł. Głównym celem projektu było wykorzystanie potencjałów endogenicznych na terenie gminy Brody. Projekt polegał na:
 - remoncie schodów zewnętrznych oraz adaptacja pomieszczeń „Walcowni Pudlingarni” w celu utworzenia izby pamięci;
 - budowie campingu;
 - budowie parkingu przy „oczku wodnym” w Brodach;
 - montażu monitoringu zewnętrznego;
 - budowie pola namiotowego o powierzchni 650m²;
 - dostawie i montażu placu zabaw o powierzchni 800m²;
 - budowie pasażu widokowego przy ul. Panoramicznej w m. Ruda;
 - budowie dwóch parkingów przy ul. Panoramicznej w Stykowie;
 - budowie parkingu przy wiacie wypoczynkowej przy ul. Panoramicznej w Rudzie;
 - budowie parkingu przy placu zabaw i tarasie widokowym w m. Ruda;
 - budowie chodnika, ścieżki do biegania dwóch ścieżek rowerowych nad Zalewem;
 - budowie parku linowego;
 - adaptacji pomieszczeń w celu utworzenia schroniska w budynku Publicznego Gimnazjum w Rudzie;
 - budowie pomostu na palach wraz z barierkami w m. Styków.

- Zwiększenie aktywności fizycznej uczniów oraz poszerzenie i rozwijanie kompetencji w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w Gminie Brody. Celem projektu było budowanie i rozwinięcie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw a także ukierunkowanie zainteresowań 130 uczniów (63DZ, 67CH) z klas IV-VII Szkół Podstawowych, które prowadzi Gmina Brody, ze szczególnym uwzględnieniem 31 uczniów (17DZ, 16CH) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w okresie I 2018-XII 2018 poprzez organizowanie pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć dodatkowych, doradztwa edukacyjno-zawodowego, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prowadzonych z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania i nowoczesnych narzędzi edukacyjnych (TIK) oraz e-podręczników (oprac. ze środków EFS, które zostały dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN), z uwzględnieniem równych szans dla DZ i CH.

Obecny Gminny Program Rewitalizacji kontynuuje wytyczone kierunki.

Komplementarność finansowa

Projekty rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą finansowane ze środków własnych gminy, uzupełnianych funduszami strukturalnymi Unii Europejskiej, krajowymi programami rządowymi oraz kapitałem prywatnym.

W ramach planowanych działań, obejmujących zarówno projekty społeczno-gospodarcze, jak i inwestycyjne, zapewniona zostanie różnorodność źródeł finansowania. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji w pełni realizuje zasadę komplementarności finansowej, gwarantując stabilność i efektywność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 20 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR

Nr projektu	Nazwa projektu	Powiązania z innymi projektami
1.	Kierunek zatrudnienie - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	Zadanie 3, 5,6
2.	Dojrzałość i Aktywność - programy aktywizacji dla osób starszych	Zadanie 3, 5
3.	Rodzina w Rozkwicie - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	Zadanie 3, 5
4.	Klucz do Wiedzy rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	Zadanie 3, 5
5.	Rewitalizacja Gminy Brody – nowa jakość życia i zrównoważony rozwój	Zadanie 1, 2, 3, 4
6.	Zielona rewitalizacja – efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	Zadanie 2, 5
7.	Nowa jakość bezpieczeństwa w rewitalizacji – modernizacja dróg, chodników i tras rowerowych	Zadanie 2, 3, 5
8.	Pracownicy administracji i dialog społeczny w procesie rewitalizacji Gminy Brody – współpraca z lokalnym biznesem dla efektywnej realizacji celów	Zadanie 1, 2, 3, 4, 5

Źródło: opracowanie własne

8. Szacunkowy budżet Programu

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji** przewiduje łączny budżet przekraczający **26,5 mln zł**. Z tej kwoty, ponad **23,5 mln zł** zostanie przeznaczona na kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, natomiast pozostałe **3 mln zł** pokryją koszty działań uzupełniających.

Głównym filarem finansowania GPR będą **środki zewnętrzne**, w tym fundusze **Unii Europejskiej** oraz **krajowe** programy wsparcia. Gmina Brody, z uwagi na swoje ograniczone możliwości finansowe, priorytetowo traktować będzie pozyskiwanie współfinansowania dla planowanych projektów. W drugiej kolejności, w miarę dostępności budżetowej, rozważane będzie finansowanie wybranych inicjatyw wyłącznie ze środków własnych gminy.

Warto również podkreślić, że sukces GPR będzie w dużej mierze zależał od **zasobów własnych interesariuszy** zaangażowanych w proces rewitalizacji. Obejmują one między innymi:

- **pracę wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych,**
- **dostępne zasoby lokalowe,**
- **specjalistyczny sprzęt,**
- **wsparcie finansowe podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych.**

Tabela 21 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	budżet Gminy Brody	środki UE	środki krajowe	środki zwrotne	środki prywatne	wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	1 536 275,00 zł	19 617 050,00 zł	1 181 750,00 zł	709 050,00 zł	590 875,00 zł	23 635 000,00 zł
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	450 000,00 zł	2 100 000,00 zł	150 000,00 zł	250 000,00 zł	50 000,00 zł	3 000 000,00 zł
Ogółem	1 986 275,00 zł	21 717 050,00 zł	1 331 750,00 zł	959 050,00 zł	640 875,00 zł	26 635 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

Potencjalne źródła finansowania Programu

Skuteczna rewitalizacja wymaga **kompleksowego i elastycznego podejścia do finansowania**. Oznacza to łączenie różnych źródeł środków – zarówno **własnych**, pochodzących od Gminy Brody i innych interesariuszy (w tym prywatnych), jak i **zewnętrznych**, takich jak dotacje czy preferencyjne pożyczki z funduszy europejskich i krajowych.

Warto podkreślić, że możliwości finansowania projektów rewitalizacyjnych są dynamiczne. Do 2030 roku, czyli końca okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, mogą pojawić się nowe programy, inne mogą zostać wycofane, a zasady pozyskiwania środków mogą ulec zmianie. Kluczowe będzie więc **bieżące monitorowanie dostępnych możliwości** i elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki. W przypadku braku pierwotnie zakładanego dofinansowania, Gmina Brody będzie aktywnie poszukiwać alternatywnych źródeł lub w razie konieczności wspierać projekty ze środków własnych.

Kluczowe zewnętrzne źródła finansowania

Główne zewnętrzne źródła finansowania obejmują szeroki zakres programów i funduszy, w tym:

- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,**
- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027,**
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO),**
- **dotacje** z instytucji takich jak Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego oraz Powiatowy Urząd Pracy.
- **pożyczki i kredyty bankowe.**

Poniżej przedstawiamy krótki opis wybranych programów, które mogą być kluczowe dla finansowania projektów GPR.

Instrumenty Unii Europejskiej: Perspektywa 2021-2027

Gmina Brody będzie miała możliwość korzystania z instrumentów nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS):** Ten program, będący następcą POIiŚ, skupi się na gospodarce niskoemisyjnej, ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i adaptacji do nich. Wsparze również inwestycje transportowe, ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG):** Kontynuując programy POIG i POIR, FENG będzie wspierać projekty badawczo-rozwojowe, innowacyjne oraz zwiększające konkurencyjność polskiej gospodarki. Beneficjentami będą m.in. przedsiębiorcy, instytucje naukowe oraz ośrodki innowacji.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS):** Jako następca programu POWER, FERS skupi się na poprawie sytuacji na rynku pracy, zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, wspieraniu opieki nad dziećmi, podnoszeniu jakości edukacji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej, ochronie zdrowia (w tym kształceniu podyplomowym kadr medycznych) oraz budowaniu potencjału partnerów społecznych.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC):** Ten program, kontynuujący działania Polski Cyfrowej, będzie koncentrować się na budowie społeczeństwa informacyjnego, zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu, rozwoju e-usług publicznych, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa, wspieraniu gospodarki opartej na danych oraz rozwijaniu zaawansowanych kompetencji cyfrowych.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW):** Program wsparcia tzw. Polski Wschodniej, realizowany już po raz trzeci, wspiera rozwój przedsiębiorczości, modernizację energetyki, adaptację do zmian klimatu, ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, poprawę dostępności transportowej, rozwój miejsc aktywności społecznej i produktów turystycznych, a także podmioty świadczące usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe.
- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027:** Na poziomie regionalnym, środki polityki spójności będą kontynuowane w ramach dotychczasowego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Programy dedykowane obszarom wiejskim

- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027:** Program ten skupia się na wspieraniu sektora rolno-spożywczego (szczególnie owoców i warzyw) oraz działaniach związanych z wpływem rolnictwa na klimat i środowisko.
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO):** Oparty na Europejskim Planie Odbudowy, KPO ma na celu zwiększenie produktywności gospodarki i tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych sektorach.
- **Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego:** Gmina Brody będzie mogła również korzystać z programów takich jak Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa czy Interreg, a także ze środków dostępnych w ramach umów międzynarodowych (np. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

Krajowe instrumenty finansowania

Poza środkami unijnymi, Gmina Brody będzie mogła ubiegać się o dofinansowanie z szeregu **krajowych instrumentów**, w tym:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg:** Program finansuje budowę, przebudowę i remont dróg powiatowych, gminnych oraz przebudowę dróg wewnętrznych, które mogą zostać zaliczone do dróg publicznych.
- **Program Rozwoju Elektromobilności:** Wspiera projekty związane z rozwojem elektromobilności i transportem opartym na paliwach alternatywnych.
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych (SIM):** Instrument wsparcia dla samorządów realizujących inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego.
- **Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa:** obejmujące m.in. programy z zakresu ochrony środowiska (NFOŚiGW, WFOŚiGW), opieki nad wybranymi grupami np. OzN, seniorzy (PFRON, Program Senior+, Program "Aktywni+"), czy dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Elastyczność i monitorowanie źródeł finansowania

Wskazane powyżej źródła finansowania stanowią katalog otwarty i będą dynamicznie się zmieniać. Wraz z wejściem w życie nowej perspektywy finansowej 2021-2027, projekty będą realizowane w ciągu najbliższych kilku lat, co z pewnością zaowocuje pojawieniem się kolejnych programów dotacyjnych dla samorządów.

Skuteczna identyfikacja i wybór najkorzystniejszych źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć GPR wymaga odpowiedniej organizacji i koordynacji. Dlatego też, Urząd Gminy w Brodach będzie **bieżąco monitorować dostępne źródła finansowania**, co zapewni stałą aktualizację i dostosowywanie się do najlepszych możliwości finansowych w celu realizacji planowanych inwestycji.

9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu

Ustawa o rewitalizacji jasno określa, że proces odnowy wymaga **kompleksowego i zintegrowanego podejścia**. To niezbędne, ponieważ Gminny Program Rewitalizacji obejmuje szeroki wachlarz przedsięwzięć z różnych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego sołectwa Brody. Aby zapewnić skuteczność, kluczowe jest stworzenie i utrzymanie **stałych zasad współpracy** pomiędzy wszystkimi interesariuszami rewitalizacji na każdym etapie wdrażania programu.

9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **Wójt Gminy Brody** ponosi pełną odpowiedzialność za opracowanie, realizację i nadzór nad Gminnym Programem Rewitalizacji, w tym za ocenę jego aktualności i stopnia wdrożenia. Ze względu na długoterminowy charakter programu oraz szeroki zakres formalnych obowiązków wynikających z przepisów, bieżąca koordynacja procesu rewitalizacji zostanie powierzona specjalnie utworzonemu w tym celu **Zespołowi ds. rewitalizacji**.

Zespół ds. rewitalizacji: rola i zadania

Ten **zespół doradczy**, powołany zarządzeniem Wójta będzie składał się między innymi z osób aktywnie zaangażowanych w prace nad przygotowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR oraz z przepisów ustawy o rewitalizacji, w tym:

- **monitorowanie postępów:** bieżące śledzenie realizacji przedsięwzięć i przygotowywanie rocznych raportów dla Wójta,
- **ocena efektywności:** analiza poziomu realizacji celów rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia, zapewniając ich wzajemną integrację,
- **spójność działań:** dbanie o komplementarność i koncentrację działań Gminy Brody w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- **przygotowanie ocen śródkresowych:** opracowywanie i przedkładanie Wójtowi Gminy oceny aktualności i stopnia realizacji GPR,
- **koordynacja międzyinstytucjonalna:** zapewnienie spójności działań podejmowanych przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,
- **obsługa Komitetu Rewitalizacji:** zapewnienie wsparcia organizacyjnego dla Komitetu Rewitalizacji.

Skład Zespołu ds. rewitalizacji: Interdyscyplinarne podejście

W skład Zespołu wejdą przedstawiciele kluczowych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (takich jak Biblioteka, Dom Kultury, GOPS), którzy realizują zadania w obszarach takich jak:

- pomoc społeczna i reintegracja zawodowa,
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- polityka przestrzenna,
- prowadzenie działalności gospodarczej,
- przygotowanie i realizacja zadań inwestycyjnych,

- strategia rozwoju i pozyskiwanie środków zewnętrznych,
- gospodarowanie nieruchomościami gminy i zasobem mieszkaniowym,
- utrzymanie terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarka finansowa gminy w ramach budżetu i planów wieloletnich.

Koordinator Zespołu: lider procesu

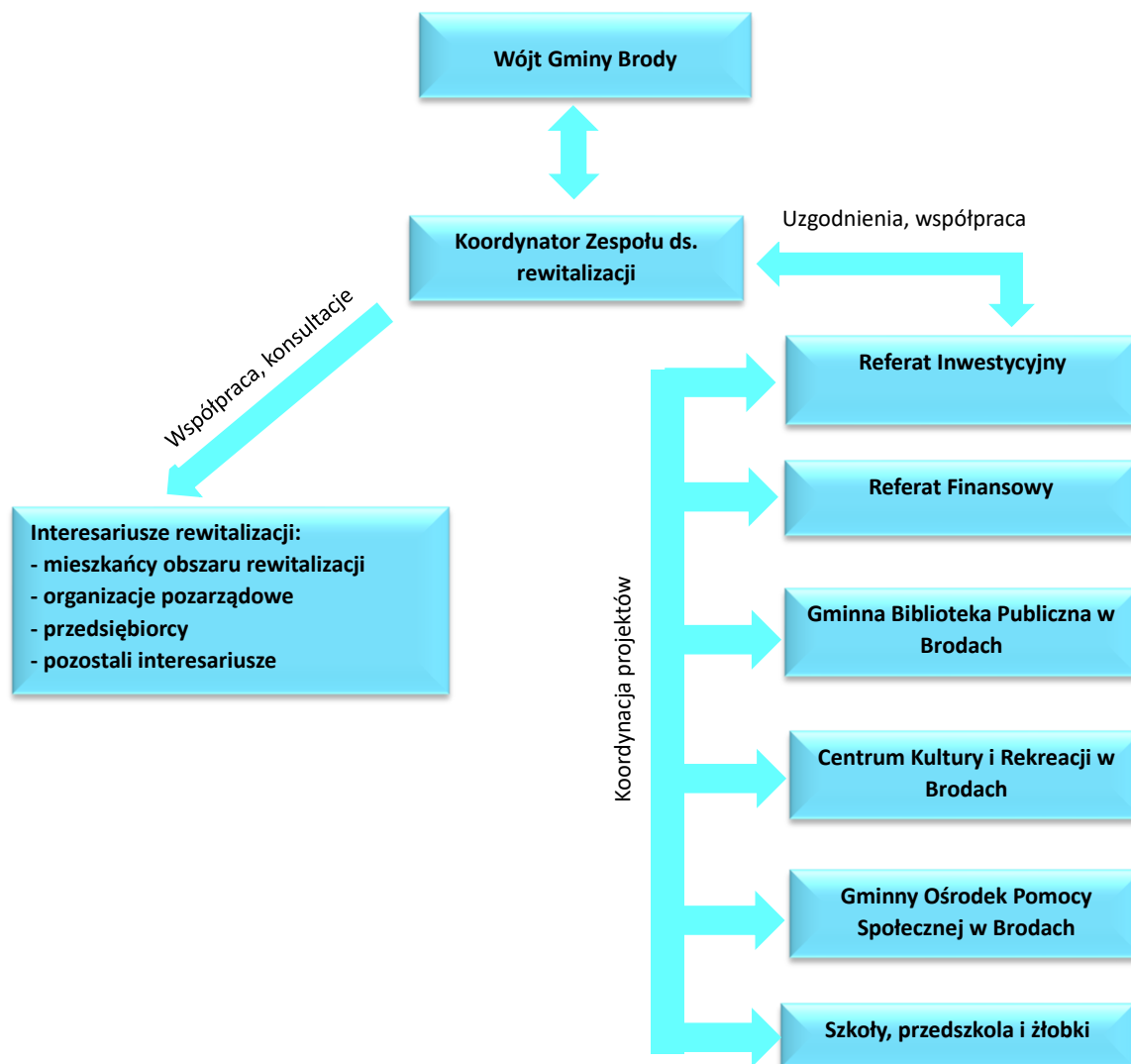
Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował **Koordinator Zespołu**, wyznaczony przez Wójta. Jego kluczowe zadania to:

- **planowanie i ustalanie harmonogramu prac Zespołu**, w tym regularnych spotkań i aktywności z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- **zapraszanie ekspertów**: włączanie do prac Zespołu zewnętrznych ekspertów oraz przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego doświadczonych w rewitalizacji,
- **zapewnienie spójności projektów**: aktywny udział w pracach nad dokumentacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dbając o ich zgodność z celami programu,
- **bezpośrednia współpraca z interesariuszami**: ścisła współpraca z grupami interesariuszy określonymi w ustawie o rewitalizacji, w tym wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (organizacja spotkań, protokołowanie, obsługa zapytań, zarządzanie składem),
- **wspieranie partycypacji społecznej**: prowadzenie działań mających na celu zwiększenie udziału interesariuszy w realizacji GPR oraz zapewnienie im możliwości wypowiedzenia się podczas monitoringu i oceny rewitalizacji,
- **sporządzanie raportów**: przygotowywanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR do dyskusji w Zespole i przedłożenia Wójtowi.

Ta struktura ma zapewnić efektywne i skoordynowane działania na rzecz rewitalizacji, z transparentnym podziałem odpowiedzialności i aktywnym udziałem wszystkich kluczowych stron.

Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów procesu rewitalizacji będą miały regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na postulaty interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy projektów rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele mieszkańców, eksperci zewnętrzni itd.

Rycina 1 Struktura Zarządzania GPR

Źródło: opracowanie własne

9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem

GPR kładzie duży nacisk na **aktywne włączenie** kluczowych partnerów w proces jego realizacji. Mowa tu o organizacjach społecznych i gospodarczych, podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie (w tym te dbające o ochronę środowiska), a także podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Już na etapie tworzenia GPR podjęto starania, by te podmioty miały swój udział w opracowaniu dokumentu. Przeprowadzono szereg działań, w tym nabory **fiszki z pomysłami na projekty rewitalizacyjne**, skierowane do organizacji społecznych, różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorców. Zakłada się, że te same podmioty będą aktywnie uczestniczyć

w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres został szczegółowo określony w GPR.

Komitet Rewitalizacji: podstawa współpracy

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kluczową platformą zaangażowania tych partnerów będzie **Komitet Rewitalizacji**. Będzie to **organ opiniotawczo-doradczy Wójta Gminy**, stanowiący forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji a gminnymi organami odpowiedzialnymi za jego koordynację.

Komitet Rewitalizacji będzie odgrywał istotną rolę w opiniowaniu kluczowych etapów rewitalizacji, w tym oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projektów zmian w programie. Sposób powoływania składu oraz zasady działania Komitetu zostaną określone w uchwale Rady Miejskiej, która zapewni, że interesariusze będą wyłaniani przez swoich przedstawicieli. Projekt tej uchwały zostanie poddany konsultacjom społecznym.

Aby zapewnić efektywną współpracę z Komitetem Rewitalizacji, opierać się ona będzie na następujących zasadach:

1. **Reprezentatywność:** Komitet będzie reprezentował wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności te wymienione w ustawie, dążąc do samodzielnego wyłaniania przedstawicieli przez poszczególne środowiska.
2. **Różnorodność składu:** W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujący m.in. seniorów, młodzież itp.
3. **Otwartość i inicjatywa:** Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości, tworząc optymalne warunki do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw wspierających proces rewitalizacji.
4. **Zbieżność kadencji:** Kadencja Komitetu będzie zsynchronizowana z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność

Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji jest kluczowe i, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, powinno być odzwierciedlone w kosztach programu. W Gminie Brody, **realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji będzie opierać się głównie na zaangażowaniu i pracy pracowników Urzędu Gminy oraz jej jednostek organizacyjnych.** Zadania związane z GPR będą wykonywane w ramach ich bieżących obowiązków służbowych.

Koszty zarządzania GPR obejmują zatem wyłącznie te działania, które Gmina Brody jest zobowiązana realizować na mocy bezpośrednich postanowień programu oraz przepisów ustawy o rewitalizacji. W okresie wdrażania programu, od 2025 do 2030 roku, te koszty obejmą:

- **wsparcie i efektywna organizacja prac Komitetu Rewitalizacji:** ten organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy będzie wspierany przez cały okres realizacji GPR;
- **zapewnienie ciągłości realizacji GPR:** osiągnięte zostanie to poprzez wyznaczenie merytorycznego pracownika, pełniącego funkcję koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji, co będzie kosztem ponoszonym przez cały okres trwania programu;
- **koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji:** spotkania będą odbywać się cyklicznie przez cały okres realizacji GPR;
- **monitorowanie postępów GPR i przygotowanie ocen:** koszty te obejmują przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, co będzie miało miejsce średnio raz na trzy lata.

Szacowane koszty zarządzania GPR

Poniższa tabela przedstawia przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR w poszczególnych latach:

Tabela 22 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	15 000,00 zł
2026	15 000,00 zł
2027	25 000,00 zł
2028	15 000,00 zł
2029	15 000,00 zł
2030	25 000,00 zł
Razem	110 000,00 zł

Źródło: Urząd Gminy w Brodach

Dodatkowe wsparcie i perspektywy finansowania

Warto zaznaczyć, że dodatkowe środki, które usprawnią realizację programu, zostały przewidziane w ramach konkretnych projektów rewitalizacyjnych, ujętych w kierunkach działań związanych z Zespołem ds. rewitalizacji czy Komitetem Rewitalizacyjnym. Aby zapewnić skuteczną realizację zadań w ramach programu, Gmina Brody będzie aktywnie dążyć do pozyskiwania **zewnętrznego wsparcia** na pokrycie przynajmniej części kosztów zarządzania procesem, na przykład w ramach dostępnych programów Pomocy Technicznej, jeśli tylko taka możliwość się pojawi.

9.4. Harmonogram wdrażania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brody to sześcioletnie przedsięwzięcie, rozciągające się **do 2030 roku**. Prace nad programem zostały zainicjowane w 2025 roku, kiedy to rozpoczęto również przygotowania do wielu kluczowych projektów rewitalizacyjnych, zgłoszonych przez interesariuszy.

Przyjęty harmonogram GPR koncentruje się na najważniejszych etapach i działaniach. Szczególną uwagę poświęcono **etapowi przygotowawczemu**, który jest kluczowy dla sukcesu całego przedsięwzięcia. Ten etap obejmuje **rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych**, uzgadnianych i dopracowywanych wspólnie przez wszystkich interesariuszy.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, do 2030 roku powstanie **5 raportów dotyczących stanu realizacji Programu**, obejmujących każdy pełny rok wdrożenia, począwszy od 2026 roku. Ponadto, sporządzona zostanie **ocena aktualności i stopnia realizacji GPR**, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Po zakończeniu realizacji programu, w **2031 roku**, zaplanowano przeprowadzenie **oceny efektów programu (ocena ex post)**. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz ocena trafności przyjętych założeń i osiągniętych rezultatów.

W całym okresie realizacji GPR przewiduje się **aktywny udział Komitetu Rewitalizacji** w procesach monitorowania i ewaluacji. Szczegółowy harmonogram przedstawia się następująco:

Rok 2025:

- **Pierwsza połowa roku:** skupia się na pracach przygotowawczych dla wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; obejmuje to opracowanie dokumentacji projektowej, koncepcji, kosztorysów oraz ewentualnych Programów Funkcjonalno-Użytkowych.
- **Druga połowa roku:** nastąpi formalne przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji uchwałą Rady Miejskiej. Równocześnie kontynuowane będą prace przygotowawcze i wdrożeniowe dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; zaplanowano również przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na jego członków oraz powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji; w tym okresie zostanie także przygotowany i złożony wniosek w ramach działania 6.5 „Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie” z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027; w okresie tym przewiduje się także powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego.

Rok 2026:

- **Pierwsza połowa roku:** kluczowym działaniem będzie wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR, a także przygotowanie i wdrażanie inwestycji rewitalizacyjnych; przewidziane jest także przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2025r.
- **Druga połowa roku:** kontynuacja przygotowywania i wdrażania kolejnych projektów rewitalizacyjnych.

Rok 2027:

- **Pierwsza połowa roku:** obejmuje przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2026; będą także kontynuowane prace nad przygotowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** planuje się dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2028:

- **Pierwsza połowa roku:** przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2027; nastąpi zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych, z intensyfikacją działań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. W tym okresie zostanie również przygotowana pierwsza Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).
- **Druga połowa roku:** przewidziano dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2029:

- **Pierwsza połowa roku:** Nastąpi przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2028. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.
- **Druga połowa roku:** Oprócz przygotowywania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególny nacisk zostanie położony na aktywne kształtowanie zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, głównie w ramach kolejnej perspektywy unijnej na lata 2028-2035.

Rok 2030:

- **Pierwsza połowa roku:** Przewiduje się przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2029. Dalsze działania obejmą przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Rok 2031:

- **Pierwsza połowa roku:** Przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2030. Nastąpią dalsze działania związane z opracowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych. W tym okresie rozpoczną się również prace koncepcyjne nad kolejnym GPR.
- **Druga połowa roku:** Finalnie przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR oraz przeprowadzona ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji.

10. Ocena i monitorowania Programu

Celem nadrzędnym jest stworzenie skutecznego mechanizmu reakcji na przebieg realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, co pozwoli na wprowadzanie niezbędnych zmian w trakcie jego trwania, gdy realizacja odbiega od początkowych założeń. Efektywnie działający system monitorowania i oceny GPR pozytywnie wpływa na sposób zarządzania programem, wzmacniając poczucie partnerstwa i współodpowiedzialności wśród interesariuszy, a także usprawnia przepływ informacji między realizatorami projektów a podmiotami zainteresowanymi postępami rewitalizacji.

Realizacja i nadzór

GPR jest wdrażany przez liczne podmioty i instytucje, które odpowiadają za projekty rewitalizacyjne w pięciu kluczowych sferach: **społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej**. Ze względu na **kompleksowy charakter** GPR, jego realizacja jest stale analizowana przez **Zespół ds. Rewitalizacji**. W proces ten aktywnie włączani są interesariusze z **Komitetu Rewitalizacji**, którzy dzielą się swoją wiedzą i zaangażowaniem. Kluczowe jest zarówno **bieżące monitorowanie postępów** wdrażanych projektów, jak i **szersza ocena długofalowych skutków i efektów** całego procesu rewitalizacji.

System monitorowania i oceny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, GPR musi posiadać **system monitorowania i oceny Programu**. Składa się on z dwóch głównych komponentów:

1. **Monitorowanie postępów realizacji:** Polega na regularnym raportowaniu bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć, odnosząc się do ustalonych ram finansowych i harmonogramów. Ten element jest prowadzony **corocznie**.
2. **Ocena osiągnięcia celów:** Skupia się na ewaluacji stopnia wdrażania zakładanych celów rewitalizacji, które są realizowane poprzez konkretne kierunki działań i przedsięwzięcia. Ze względu na to, że ocena trafności i skuteczności tych działań często wymaga dłuższego czasu obserwacji, jest ona przeprowadzana z mniejszą częstotliwością – **raz na 3 lata**. Taki cykl pozwala na kompleksową ocenę programu i jego ogólnej aktualności, zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji.

10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Celem **monitorowania postępów Gminnego Programu Rewitalizacji** jest bieżące śledzenie jego wdrażania, co ma zapewnić sprawną realizację kluczowych założeń programu.

Raportowanie i ocena

Głównym narzędziem monitoringu będą **roczne raporty** dotyczące stanu realizacji GPR, sporządzane za rok poprzedni. Prezentacja tych raportów nastąpi na sesji, podczas której omawiany jest **Raport o stanie gminy**. Wcześniej wnioski z raportu zostaną omówione przez **Komitet Rewitalizacji**.

Cel i wykorzystanie Raportów

Podstawowym celem raportu jest **zebranie i usystematyzowanie informacji** o postępach we wdrażaniu GPR. Zebrane dane zostaną wykorzystane do:

- opracowania **Raportu o stanie Gminy Brody**, sporządzanego co roku na podstawie art. 28aa Ustawy o samorządzie gminnym i przedkładanego Radzie Miejskiej,
- udziału w **obowiązkowym badaniu procesu rewitalizacji w gminach** prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej.

Raport będzie zawierał najważniejsze informacje o postępach realizacji **przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ujętych w GPR, w tym odniesienia do ich ram czasowych i finansowych. W razie potrzeby, znajdują się w nim informacje o kolejnych etapach już realizowanych projektów oraz zwięzłe, hasłowe informacje na temat ich aktualnego statusu (np. "w trakcie realizacji", "zakończono realizację").

Wskaźniki i analiza

Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca **ocena i analiza osiągniętych wskaźników**. Przykładowy zestaw wskaźników, możliwy do rozbudowania, został zaprezentowany poniżej. Przy jego opracowaniu wykorzystano informacje dotyczące oceny rezultatów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Liczba wskaźników przyporządkowanych do celów odzwierciedla charakter działań rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają koncentrować się na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono także doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji oraz związane z poprzednim Programem Rewitalizacji.

Tabela 23 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2030)
Zwiększenie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji dzięki pełnemu wykorzystaniu zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz wspieraniu inicjatyw gospodarczych, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	1614	↑
Obszar strategiczny nr 1 Zwiększenie jakości życia oraz aktywnego uczestnictwa społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brodach	Spadek wartości wskaźnika	43	↓
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Obszar strategiczny nr 2 Stymulowanie ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	365	↑
Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 3 Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury publicznej, odpowiadającej na potrzeby wszystkich grup społecznych, wraz z działaniami na rzecz ochrony środowiska			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba wyposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 4 Wzmocnienie kompetencji i efektywności kadr zaangażowanych w proces rewitalizacji i rozwój obszaru			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji (spoza Urzędu Gminy w Brodach i jej jednostek organizacyjnych)	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Źródło: opracowanie własne

Za przygotowanie rocznego **Raportu dotyczącego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)** odpowiada **Zespół do spraw rewitalizacji**. Jest to zespół roboczy powołany przez Wójta Gminy.

Rola Koordynatora

Kluczową rolę w tym procesie odgrywa **koordynator zespołu**. To on będzie odpowiedzialny za **zebranie i usystematyzowanie wszystkich niezbędnych danych i informacji** potrzebnych do stworzenia Raportu.

10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji będzie poddawany **ocenie aktualności i stopnia realizacji co trzy lata**. Pierwsza taka ocena zostanie przeprowadzona w pierwszej połowie 2028 roku.

Cel i metodologia oceny

Celem tej oceny jest **dogłębna analiza** rocznych raportów z realizacji programu. Obejme ona m.in. weryfikację **stopnia osiągnięcia wskaźników**, a także analizę **kosztów i harmonogramów** wdrażania poszczególnych przedsięwzięć.

Dokument oceny ma za zadanie dostarczyć wniosków na temat **trafności i aktualności GPR** – na przykład, jak sprawdza się przyjęty system zarządzania – oraz wskazać ewentualne obszary wymagające zmian. W tym celu zostaną wykorzystane **jakościowe metody badawcze**, takie jak:

- spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć,
- wywiady indywidualne i grupowe (fokusowe) z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- spacery badawcze.

Dodatkowe elementy oceny

Raz na trzy lata, w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, zostaną uwzględnione **wnioski z badań społecznych**, które mają za zadanie ocenić efektywność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Analiza ta pozwoli na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych oraz dostępności obiektów użyteczności publicznej modernizowanych w ramach rewitalizacji.

Przegląd będzie obejmował również:

- wykazy **zakończonych, trwających lub jeszcze nie rozpoczętych** przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- analizę **potrzeb i zasobów instytucjonalnych** (w tym partnerów spoza sektora publicznego) niezbędnych do zarządzania procesem rewitalizacji;
- identyfikację **barier i priorytetów** na pozostałe lata wdrażania GPR.

Odpowiedzialność i decyzje

Za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR odpowiada **Zespół ds. Rewitalizacji**. Opracowany dokument zostanie przedłożony **Komitetowi Rewitalizacji** przez Wójta Gminy. Zadaniem Komitetu będzie ocena, czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiągniętych efektów, konieczne jest przystąpienie do jego **aktualizacji**.

11. Wpływ Programu na lokalne regulacje

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brody do 2030 r.** nie przewiduje konieczności wprowadzania zmian w istniejących uchwałach ani planach.

1. Polityka Mieszkaniowa

Nie ma planów wprowadzania zmian w uchwale nr X/67/20 Rady gminy w Brodach z dn. 28.08.20220r. w sprawie uchwalenia **Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brody na lata 2020-2025**

2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Od 24 września 2023r. wprowadzono ustawą z dnia 7 lipca 2023r. *o zmianie ustawy o planowaniu przestrzennego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023r. poz. 1688) nowe przepisy zakładające, że Studium zachowuje swoją moc do wejścia w życie planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026r. Od dnia wejścia w życie zmian w ustawie, możliwość rozpoczęcia nowych procedur dotyczących zmian Studium została ograniczona. Prace nad zmianą Studium mogą być prowadzone wyłącznie, jeśli przed dniem wejścia w życie reformy wystąpiono o opinie i uzgodnienia projektu zmiany Studium albo zmiana Studium dotyczy wyłącznie lokalizacji inwestycji celu publicznego lub wyłącznie lokalizacji inwestycji w zakresie gospodarowania strategicznymi zasobami naturalnymi kraju lub działalności związanej z poszukiwaniem lub rozpoznawania niektórych złóż kopalnych.

W odniesieniu do planów miejscowych warto w tym miejscu podkreślić, że Gmina Brody posiada aktualne Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy Brody. Wdrażanie GPR nie wymaga aktualizacji **Planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody dla miejscowości Brody – obszar A** [uchwała nr XII/112/19 Rady Gminy w Brodach z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części gminy Brody dla miejscowości Brody - obszar "A"], oraz **Miejscowego Planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część gminy Brody** [uchwała nr X/81/2009 Rady Gminy Brody z dnia 27 listopada 2009r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego część gminy Brody. Co więcej, w ramach realizacji GPR nie planuje się tworzenia miejscowego planu rewitalizacji.

3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się również ustanowienia **Specjalnej Strefy Rewitalizacji**, o której mowa w art. 25 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w związku z realizacją GPR.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy	7
Tabela 2 Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Brody na realizację Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi	20
Tabela 3 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji	24
Tabela 4 Przyczyny korzystania ze wsparcia GOPS w Brodach w 2024r.	24
Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji	24
Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji	25
Tabela 7 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Starachowicach w latach 2022-2024	25
Tabela 8 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w roku 2021 i 2024	26
Tabela 9 Frekwencja wyborcza w Gminie Brody w wyborach samorządowych z 2024, parlamentarnych 2023 oraz prezydenckich z 2020	26
Tabela 10 Liczba stowarzyszeń fundacji i organizacji społecznych na terenie Gminy Brody	26
Tabela 11 Potencjały lokalne na terenie sołectwa Brody	28
Tabela 12 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023	29
Tabela 13 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych sołectwach Gminy Brodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 31.12.2024r.	33
Tabela 14 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Brody	42
Tabela 15 Wykaz zabytków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji – sołectwo Brody - wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	43
Tabela 16 Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - zabytki nieruchome zlokalizowane na obszarze rewitalizacji (sołectwo Brody)	44
Tabela 17 Potrzeby w zakresie modernizacji/remontu dróg na terenie gminy Brody	45
Tabela 18 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych na terenie Gminy Brody	47
Tabela 19 Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	57
Tabela 20 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR	82
Tabela 21 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR	83
Tabela 22 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR	90
Tabela 23 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	94

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminy Brody w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Brody na lata 2017-2023”	5
Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Brody	9
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Brody w podziale sołectwa	27
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Brody w podziale na sołectwa	30
Mapa 5 Obszary chronione na terenie sołectwa Brody	35
Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Brody	37
Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Brody	38
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Brody w podziale na sołectwa	39
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Brody w podziale sołectwa	46
Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Brody	47

Mapa 11 Lokalizacja planowanych inwestycji na tle obszarów zagrożonych powodzią.....	72
Mapa 12 Lokalizacja planowanych inwestycji na tle obszarów chronionych	73

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Brody z lotu ptaka	31
Zdjęcie 2 Zalew Brody	32
Zdjęcie 3 Centrum Kultury i Rekreacji w Brodach	40
Zdjęcie 4 Boisko w Brodach.....	41
Zdjęcie 5 Zalew Brodzki	41
Zdjęcie 6 Szkoła Podstawowa w Brodach	42
Zdjęcie 7 Plac zabaw nad zalewem	42
Zdjęcie 8 Dom nr 233, obecnie ul. Szkolna 5 w Brodach.....	43
Zdjęcie 9 Pozostałości układu wodnego w Brodach.....	44
Zdjęcie 10 Droga nad zalewem	46

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji	24
Wykres 2 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Starachowicach w latach 2022-2024 zamieszkujących obszar rewitalizacji	25
Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2024.....	29